

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΛΛΑΖΕΙ, ΑΛΛΑΖΟΥΜΕ ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ	3
Η ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΣΗΜΕΡΑ.....	8
1.1 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	8
<i>Μορφές Δια Βίου Μάθησης .....</i>	<i>8</i>
<i>Η Δια Βίου Μάθηση στην Ευρώπη .....</i>	<i>9</i>
1.2 Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	10
<i>Ο νέος Νόμος για την ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης .....</i>	<i>11</i>
<i>Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων.....</i>	<i>12</i>
<i>Το Δίκτυο Δια Βίου Μάθησης.....</i>	<i>14</i>
1.3 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ - ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	16
1.4 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	18
Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ.....	19
2.1 ΌΡΑΜΑ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	19
2.2 ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	20
2.3 ΟΙ ΔΥΟ ΙΣΟΤΙΜΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	24
<i>Επαγγελματική κατάρτιση .....</i>	<i>25</i>
<i>Γενική Εκπαίδευση Ενηλίκων .....</i>	<i>26</i>
2.4 ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ / ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	29
2.5 ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	31
<i>Η αποκεντρωμένη αρχιτεκτονική του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης .....</i>	<i>32</i>
<i>Ο ρόλος των Περιφερειών .....</i>	<i>32</i>
<i>Ο ρόλος των Δήμων .....</i>	<i>33</i>
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ.....	34
3.1 ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	34
3.2 ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΙΤΕΛΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ Ε.Π Δ. Β. Μ	38
3.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	39
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	43
ΓΛΩΣΣΑΡΙ	44

Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΛΛΑΖΕΙ, ΑΛΛΑΖΟΥΜΕ ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση που εδώ και τρία χρόνια κλονίζει την Παγκόσμια Οικονομία μπορεί να συγκριθεί μόνο με εκείνη της «Μεγάλης Ύφεσης». Η διαπίστωση αυτή όμως δεν πρέπει να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η ελληνική κρίση οφείλεται μόνο σε εξωγενείς επιδράσεις. Η πραγματικότητα είναι ότι η διεθνής κρίση βρήκε την Ελλάδα στο χειρότερο σημείο της μεταπολιτευτικής ιστορίας της. Συσσωρευμένα δι-αρθρωτικά προβλήματα που έμεναν άλυτα για δεκαετίες γιγαντώθηκαν τα τελευταία χρόνια και έκαναν τη χώρα μας έναν από τους πιο αδύναμους κρίκους της παγκόσμι-ας και ευρωπαϊκής οικονομίας.

Η ελληνική δημοσιονομική κρίση είναι στην πραγματικότητα μόνο η κορυφή του πα-γόβουνου. Η διαφθορά και η αδιαφάνεια υπονόμισαν τις τεράστιες δυνατότητες της χώρας ενώ το αναπτυξιακό μοντέλο της χώρας δομήθηκε σε σαθρά θεμέλια. Η εκτό-ξευση του ελλείμματος και του δημόσιου χρέους είναι μόνο η μια πλευρά του νομί-σματος που καλούμαστε να πληρώσουμε πολύ ακριβά σήμερα. Η άλλη πλευρά έχει να κάνει με μια σειρά από χρόνιες κοινωνικοπολιτικές παθογένειες:

- Τη διόγκωση της γραφειοκρατίας
- Το διοικητικό συγκεντρωτισμό
- Την εσωστρέφεια πολλών ελληνικών επιχειρήσεων, τη συναλλαγή τους με το κράτος και ορισμένες φορές την παρασιτική τους επιβίωση.
- Την εξάρτηση της γεωργίας από μια επιδοματική πολιτική.
- Τον εκφυλισμό του εθνικού συστήματος υγείας.
- Την υποβάθμιση των σχολείων και των Πανεπιστημίων μας.
- Την έλλειψη σοβαρής περιβαλλοντικής φροντίδας και τον άναρχο πολεοδομικό σχεδιασμό.
- Την ανεπαρκή ανάπτυξη του συστήματος πρόνοιας και τη δημιουργία ενός δαπανηρού αλλά αναποτελεσματικού στις άρσεις των ανισοτήτων κοινωνικού συστήματος.
- Την εγκαθίδρυση ενός ασταθούς και άδικου φορολογικού συστήματος που ευ-νοεί τις χαριστικές φορολογικές ρυθμίσεις, τη φοροδιαφυγή και τη φοροκλο-πή

Κατά συνέπεια, το ζητούμενο στις σημερινές συνθήκες δεν είναι μόνο η διαχείριση της κρίσης του δημόσιου χρέους και των επιπτώσεων της στην πραγματική οικονομία, αλλά η αντιμετώπιση όλων αυτών των εγγενών χαρακτηριστικών ενός σπάταλου, α-ναξιοκρατικού, αναποτελεσματικού αλλά και άδικου κράτους, που συντήρησε επί μα-κρόν προνόμια ορισμένων σε βάρος του απλού φορολογούμενου μισθωτού και συντα-ξιούχου. Ταυτόχρονα, επιδίωξή μας είναι να διαμορφώσουμε ένα νέο αναπτυξιακό

πρότυπο που θα μας προφυλάσσει αποτελεσματικά από τις παρενέργειες οποιασδήποτε μελλοντικής, ευρωπαϊκής ή παγκόσμιας κρίσης.

- Το πρώτο αλλά βασικό βήμα έχει ήδη γίνει. Η σωτηρία της χώρας μας από τη χρεοκοπία έγινε με σκληρά αλλά αναγκαία μέτρα. Ο μηχανισμός στήριξης των 110 δις ευρώ που διασφαλίσαμε για την Ελλάδα απέτρεψε την πλήρη κατάρρευση και μας έδωσε το χρόνο να προετοιμάσουμε τις επόμενες κινήσεις μας.
- Το δεύτερο βήμα το οποίο κάνουμε είναι η σταθεροποίηση της οικονομικής πορείας της Ελλάδας, σε μια συγκυρία στην οποία η Ευρώπη διέρχεται την πιο δύσκολη στιγμή από την ίδρυσή της. Σε αυτό το πλαίσιο η Ελλάδα καλείται να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανασυγκρότηση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Γι αυτό καταθέτουμε με υπευθυνότητα προτάσεις για τη δημιουργία ενός αξιόπιστου ευρωπαϊκού μηχανισμού στήριξης που θα απαντά με αποτελεσματικότητα στις προκλήσεις των παντοδύναμων παγκόσμιων αγορών.
- Το τρίτο σημαντικό βήμα είναι να γίνουν όλες οι αναγκαίες, μεγάλες αλλαγές στη χώρα μας, ώστε να εξασφαλίσουμε επιτέλους για τον Έλληνα μια οικονομία βιώσιμη, δίκαιη και ανταγωνιστική, με δουλειές και προοπτική. Για να ξαναχτίσουμε μια χώρα που δεν θα βασίζεται σε «δάνειες» δυνάμεις, αλλά στα δικά μας δημιουργικά, παραγωγικά και πολιτισμικά πλεονεκτήματα είναι η ώρα να επιλέξουμε ένα ριζικά διαφορετικό αναπτυξιακό μοντέλο από αυτό που ακολουθήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες: Βιώσιμη ανάπτυξη, πράσινη ανάπτυξη, καθαρή ενέργεια, επενδύσεις με υψηλή προστιθέμενη αξία είναι ο δρόμος για μια άλλη Ελλάδα, για ένα πιο σίγουρο μέλλον.

Η βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να αποτελέσει το κινητήριο μοχλό της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα χρόνια. Αποτελεί ένα μοντέλο ανάπτυξης που στηρίζεται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και σε νέους τρόπους ενεργειακής διαχείρισης αλλά και στην αλλαγή της νοοτροπίας όσων αφορά στην κατανάλωση της ενέργειας από τις επιχειρήσεις και τους πολίτες. Αυτό το νέο μοντέλο επιδιώκει την αναδιοργάνωση του παραγωγικού ιστού της χώρας σε όλους τους τομείς:

- ▶ Στον πρωτογενή τομέα με την αλλαγή του μοντέλου γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής από μεγάλες καλλιέργειες μη ανταγωνιστικών γεωργικών προϊόντων, σε μικρότερης έκτασης καλλιέργειες βιολογικών και τοπικών

προϊόντων υψηλής διατροφικής αξίας αλλά και στην ανάπτυξη της ενεργειακής γεωργίας.

- ▶ **Στο δευτερογενή τομέα** -στον οποίο παρουσιάζουμε και τη χαμηλότερη ανταγωνιστικότητα- βασική επιλογή είναι η μεταποίηση να έρχεται σαν συνέχεια της πρωτογενούς παραγωγής σε μικρής κλίμακας παραγωγικές μονάδες που παράγουν ποιοτικά προϊόντα με τοπική ή περιφερειακή ταυτότητα.
- ▶ **Στον τριτογενή τομέα** ενισχύονται οι πλέον δυναμικοί και εξωστρεφείς κλάδοι μας (τουρισμός, ναυτιλία, εμπόριο).

Για την επίτευξη του νέου βιώσιμου αναπτυξιακού μοντέλου έχουν τεθεί τέσσερις στρατηγικές προτεραιότητες:

1. **Η ανάδειξη ενός αιεφόρου παραγωγικού μοντέλου, μέσα από:**
  - ενίσχυση της ρευστότητας από το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης
  - άνοιγμα των κλειστών επαγγελματών
  - βελτίωση της ποιότητας της ελληνικής παραγωγής
  - προώθηση ενεργητικών πολιτικών για την απασχόληση
  - απλοποίηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας
  - αλλαγή του πλαισίου του συνεταιριστικού κινήματος για να παράξουμε ποιοτικά διατροφικά προϊόντα, υψηλής αξίας.
  - πράσινες επενδύσεις και αξιοποίηση του πλούσιου δυναμικού της χώρας σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.
2. **Ένα κράτος στην υπηρεσία του πολίτη, μέσα από:**
  - ηλεκτρονικά Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών
  - ψηφιοποίηση της Δημόσιας Διοίκησης
  - κάρτα πολίτη για συναλλαγές
  - ενιαίο μισθολόγιο, με το οποίο θα αρθούν χρόνιες αδικίες
  - κάρτα καταγραφής αποδείξεων, για να διευκολύνεται ο πολίτης και να αντιμετωπίζεται η φοροδιαφυγή.
3. **Η ανάδυση μιας κοινωνία ευνομίας, συμμετοχής και της δικαιοσύνης, μέσα από:**
  - νέο εκλογικό νόμο, με διαφάνεια στη χρηματοδότηση των κομμάτων
  - τροποποίηση του νόμου περί ευθύνης Υπουργών
  - επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης, για να αποκατασταθεί το αίσθημα δικαίου.
  - υποβολή και ελέγχου του «πόθεν έσχες»
  - ενίσχυση των πρωτοβουλιών ανοιχτής, συμμετοχικής διακυβέρνησης
  - εξυγίανση και εκσυγχρονισμό του πλαισίου λειτουργίας των μέσων μαζικής ενημέρωσης
  - καταπολέμηση της μεγάλης φοροδιαφυγής μέσα από ολοκληρωμένο σχέδιο.

4. Ένα αποτελεσματικό κοινωνικό κράτος μέσα από:

- πλήρη εφαρμογή προγραμμάτων καταπολέμησης της ανεργίας,
- ένταξη μονάδων ΙΚΑ στο ΕΣΥ,
- μηχανογράφηση και διπλογραφικό σύστημα σε όλα τα νοσοκομεία, ηλεκτρονική συνταγογράφηση, προώθηση της κοινωνικής οικονομίας.

Είναι προφανές ότι όλοι οι αναπτυξιακοί στόχοι της χώρας διασταυρώνονται στον παράγοντα άνθρωπο. Η επίτευξη τους περνάει υποχρεωτικά μέσα από τη διαρκή βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας. Ο σύγχρονος Έλληνας καλείται μέσα από τις πιο βασικές ιδιότητες του, αυτή του εργαζόμενου και του πολίτη να υπηρετήσει το συλλογικό εθνικό στόχο εξόδου από την κρίση αλλά και να συμμετέχει στην αλλαγή της συλλογικής συνείδησης και κουλτούρας.

Το εργατικό δυναμικό, ενεργό ή εν δυνάμει, πρέπει να αναβαθμίζεται συνεχώς ώστε να ανταποκρίνεται στις όλο και πιο ανταγωνιστικές διεθνείς συνθήκες. Σήμερα, όμως, η ανταγωνιστικότητα μπορεί να αποκτηθεί, όχι με την αφαίρεση πλούτου και εισοδήματος από τον εργαζόμενο, όπως πιέζεται η ελληνική και άλλες ευρωπαϊκές οικονομίες να κάνουν, αλλά με την επένδυση στην ποιότητα. **Η έμφαση στην παιδεία, στην καινοτομία, στον πολιτισμό μας, σε κάθε στοιχείο που μας προσδίδει ποιότητα, αλλά και μοναδικότητα στην παγκόσμια αγορά, μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών.**

Η ειρηνική επανάσταση που φέρνουμε στη χώρα, όλοι μαζί και ο καθένας για τον εαυτό του, δεν μπορεί να στηριχτεί και να ολοκληρωθεί χωρίς μια μεγάλη αλλαγή στο χώρο της Παιδείας, στην ίδια την έννοια της και στις ακολουθούμενες εκπαιδευτικές πολιτικές. Η **δια βίου μάθηση** είναι ο νέος όρος, ο νέος κόσμος, η νέα πρόσληψη της παιδείας που θα μας βοηθήσει να μπούμε με τις καλύτερες προϋποθέσεις και εφόδια σε μια νέα εποχή, στην εποχή της Δ' Ελληνικής Δημοκρατίας. Είναι η μεγάλη επένδυση που πρέπει να κάνουμε σε ατομικό, συλλογικό και εθνικό επίπεδο.

Η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για τη μακρόπνοη αναβάθμιση της ποιότητας του εργατικού δυναμικού της χώρας. Η **σύνδεση τόσο του εκπαιδευτικού συστήματος όσο και του ευρύτερου πεδίου της δια βίου μάθησης με την απασχόληση** είναι σημερινή αναγκαιότητα αλλά και ένα μεγάλο στοίχημα για το μέλλον. Η εισαγωγή στην αγορά εργασίας, οι δυνατότητες επανένταξης σε αυτήν καθώς και η διατήρηση της θέσης εργασίας εξαρτώνται άμεσα από το επίπεδο της αρχικής και της συνεχιζόμενης κατάρτισης που παρέχεται σε μια χώρα. Η απόκτηση συνεχούς εκπαίδευσης και μόρφωσης στις σημερινές συν-

θήκες είναι το μόνο εχέγγυο διασφάλισης μιας ομαλής εξέλιξης στον επαγγελματικό βίο. Η γνώση σήμερα περισσότερο από ποτέ είναι δύναμη, ασφάλεια, πρόοδος.

Ωστόσο το νέο διαμορφούμενο πλαίσιο της διά βίου μάθησης δε συνδέεται μόνο με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και την προοπτική απασχόλησης. Αφορά στο κοινωνικό σύνολο, στον πυρήνα της δημοκρατίας, στη διαμόρφωση ενεργών και ενημερωμένων πολιτών με κριτική σκέψη και δημιουργική διάθεση. Η δημοκρατία έχει ανάγκη πολίτες, που συμμετέχουν ενεργώς στα συλλογικά δρώμενα, που ασκούν με συνέπεια τα δημοκρατικά δικαιώματά τους και τηρούν τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους προς την πολιτεία, που διαπνέονται από αυτοεκτίμηση και αλληλοσεβασμό, που φροντίζουν το περιβάλλον, που επιδιώκουν την ειρηνική συνύπαρξη των ανθρώπων και των λαών, χωρίς προκαταλήψεις και μισαλλοδοξίες, που ξέρουν να μαθαίνουν. Η αναβάπτιση μιας κοινωνίας που έζησε επί χρόνια σε συνθήκες διαφθοράς και στο πνεύμα του ατομιστικού αμοραλισμού, μπορεί να γίνει μόνο μέσα από την επανασύλληψη μας με τις αξίες της ισότητας, της αλληλεγγύης και της ελευθερίας. Η κοινωνική και εθνική αυτογνωσία δεν αποκτάται χωρίς εκπαίδευση, χωρίς διαρκή φιλιαναγνωσία και φιλομάθεια. Η Ελλάδα σήμερα έχει ανάγκη όσο ποτέ μια επανεκπαίδευση στα ιδεώδη και τους κανόνες του πολιτεύματος που η ίδια ανακάλυψε. Άλλωστε γνώση δεν είναι μόνο εξουσία, είναι και η ουσία της δημοκρατίας, είναι η ουσία της ζωής που αξίζει κανείς να ζει.

Η ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΣΗΜΕΡΑ

1.1 Η σημασία της Δια Βίου Μάθησης

Η Δια Βίου Μάθηση έρχεται να απαντήσει στις σύγχρονες ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας και να δώσει διεξόδους από την κρίση. Δεν αποτελεί απλά μια προσπάθεια να υιοθετηθούν οι ευρωπαϊκές εξελίξεις στο χώρο της δια βίου μάθησης. Το ζητούμενο δεν είναι μόνο να ανταποκριθεί η Ελλάδα στις απαιτήσεις και στους στατιστικούς δείκτες επιστημονικών και ευρωπαϊκών προδιαγραφών. Το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης που σχεδιάζουμε, φιλοδοξεί να αποτελέσει εργαλείο για να πετύχει η Ελλάδα το μεγάλο εθνικό στόχο της να βγει από την παρούσα κρίση πιο δυνατή, να απελευθερωθούν οι δημιουργικές δυνάμεις της και να μπει σε μια αναπτυξιακή προοπτική.

Η πολιτική για τη δια βίου μάθηση έρχεται να υπηρετήσει ένα νέο ιδανικό, μια νέα αντίληψη για την παιδεία. Αλλάζει την παγιωμένη αντίληψη της ελληνικής κοινωνίας ότι η εκπαίδευση σημαίνει μόνο σχολείο, πανελλαδικές εξετάσεις, πτυχίο (τυπική εκπαίδευση). Αξιόπιστα περιβάλλοντα μάθησης το καθένα με τη δική του αξία γίνονται και τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης, τα Κέντρα Μεταλκειακής Εκπαίδευσης, τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών, Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (μη τυπική εκπαίδευση). Η παιδεία γίνεται στάση ζωής με πολλαπλές επιλογές και ανοιχτές διαδρομές. Η μάθηση συνοδεύει όλη την ανθρώπινη ζωή, γίνεται αναπόσπαστο στοιχείο της προσπάθειας για βελτίωση της ποιότητας ζωής, για τόνωση της κοινωνικής προσφοράς, του εθελοντισμού, της ενεργούς γήρανσης, της συμμετοχής στα κοινά (άτυπη μάθηση).

Μορφές Δια Βίου Μάθησης

Η διά βίου μάθηση συμπεριλαμβάνει από την προσχολική αγωγή, την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, μέχρι την ανώτατη εκπαίδευση, την αρχική και τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων, καθώς και όλες τις μορφές άτυπης μάθησης εκτός εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Οι μορφές μαθησιακών δραστηριοτήτων μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τρεις κατη-

γορίες:

1. Τυπική εκπαίδευση:

Λαμβάνει χώρα σε οργανωμένο και θεσμοθετημένο εκπαιδευτικό πλαίσιο (προγράμματα σπουδών, διδάσκοντες, αξιολόγηση μαθησιακών αποτελεσμάτων), οδηγεί στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο από τις επίσημες αρχές και αποτελεί μέρος της διαβαθμισμένης εκπαιδευτικής κλίμακας.

2. Μη τυπική εκπαίδευση:

Λαμβάνει χώρα σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο (προγράμματα σπουδών, διδάσκοντες, αξιολόγηση μαθησιακών αποτελεσμάτων), και μπορεί να οδηγήσει (αλλά όχι αναγκαστικά) στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο.

Η δια βίου μάθηση,
είναι στάση ζωής
με πολλαπλές επιλογές
και ανοιχτές διαδρομές

3. Άτυπη μάθηση:

Δεν λαμβάνει χώρα σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο αλλά είναι ενταγμένη στο πλαίσιο επαγγελματικών δραστηριοτήτων, του ελεύθερου χρόνου, κοινωνικών, αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Προς το παρόν δεν αναγνωρίζεται και δεν πιστοποιείται.

Η Δια Βίου Μάθηση στην Ευρώπη

Η έγκριση του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010» - στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισσαβόνας - από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης του Μαρτίου 2002 - αποτέλεσε, για πρώτη φορά, σταθερό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Το πρόγραμμα έθεσε κοινούς στόχους με κύριο σκοπό τη βελτίωση των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών.

Το πρόγραμμα εργασίας, μαζί με τη διαδικασία της Κοπεγχάγης (για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση) και κοινές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μπολόνια (για την ανώτατη εκπαίδευση), οδήγησε σε ουσιαστική πρόοδο κυρίως όσον αφορά

- στην υποστήριξη των εθνικών μεταρρυθμίσεων της διά βίου μάθησης,
- στον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- στην εκπόνηση κοινών ευρωπαϊκών μέσων για την προαγωγή της ποιότητας, της διαφάνειας και της κινητικότητας.

Παρόλα αυτά εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές προκλήσεις για την υλοποίηση του φιλόδοξου στόχου της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καταστεί η πλέον ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης παγκοσμίως. Για την αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων αναφορικά με την δια βίου μάθηση προωθείται ένα επικαιροποιημένο στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Το στρατηγικό αυτό πλαίσιο ενισχύει περαιτέρω την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας αυτής και προσφέρει διαρκή οφέλη και στήριξη στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των κρατών μελών έως το 2020, προβάλλοντας την ευρωπαϊκή ποικιλομορφία και τις μοναδικές ευκαιρίες που αυτή προσφέρει χωρίς όμως να αφαιρεί από τα κράτη μέλη την πλήρη αρμοδιότητα για τα εκπαιδευτικά τους συστήματα.

Τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και η UNESCO θέτουν ως στόχο της διά βίου μάθησης όχι μόνο την επαγγελματική κατάρτιση και τη σύνδεσή της με την απασχόληση, αλλά και την ανάπτυξη της ιδιότητας του ενεργού πολίτη, την προσωπική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.

Ζητούμενο είναι η ισόρροπη ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης και της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, που αποβλέπει στην ανάπτυξη της κοινωνικής συνοχής, της συμμετοχής στα κοινά και στην προσωπική ολοκλήρωση.

Το νέο στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, με ορίζοντα το 2020, αφορά τέσσερις στρατηγικούς στόχους:

Στρατηγικός στόχος 1: Υλοποίηση της διά βίου μάθησης και της κινητικότητας.

Στρατηγικός στόχος 2: Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Στρατηγικός στόχος 3: Προαγωγή της ισοτιμίας, της κοινωνικής συνοχής και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά.

Στρατηγικός στόχος 4: Ενίσχυση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας καθώς και του επιχειρηματικού πνεύματος, σε όλα τα επίπεδα.

1.2 Η πολιτική της Ελλάδας για την Δια Βίου Μάθηση

Η Ελλάδα παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στον τομέα της Δια Βίου Μάθησης που λαμβάνουν χώρα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συμμετέχοντας σε ευρωπαϊκές επιτροπές και λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτικές και τις συστάσεις της ΕΕ. Στην Ελλάδα αναπτύσσεται ένα ευρύ σύστημα Δια Βίου Μάθησης, από την προσχολική ηλικία μέχρι τα γηρατειά, που περιλαμβάνει τόσο την τυπική μάθηση, που προσφέρεται στο σχολείο

και σε άλλα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, όσο και τη μη τυπική και άτυπη μάθηση που αποκτάται έξω από αυτά. Από τα παραπάνω διαμορφώνεται το ελληνικό Σύστημα Δια Βίου Μάθησης, σε όλα τα στάδια της ζωής του ανθρώπου με στόχο τη διαμόρφωση ενεργών πολιτών και την ένταξη τους στην εργασία.

Ο νέος Νόμος για την ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης

Σκοπός του νόμου 3879 που ψηφίστηκε το Σεπτέμβρη του 2010 είναι η ανάπτυξη της δια βίου μάθησης, μέσω της αναγνώρισης εναλλακτικών εκπαιδευτικών διαδρομών, της δικτύωσης των φορέων δια βίου μάθησης και της διασφάλισης της διαφάνειας και της ποιότητας, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η διασύνδεση της δια βίου μάθησης με την απασχόληση, η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας των ατόμων και γενικότερα η κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Ο νέος νόμος ρυθμίζει τα θέματα που αφορούν τη δια βίου μάθηση πέραν του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και τα θέματα που αφορούν τις δράσεις δια βίου μάθησης των φορέων του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η άτυπη μάθηση διέπεται από τις διατάξεις του νόμου μόνο κατά το μέρος που αφορά την αναγνώριση και πιστοποίηση των αποτελεσμάτων της.

Ειδικότερα, στόχοι του νόμου 3879/2010 είναι οι ακόλουθοι:

- η συστηματοποίηση και ο συντονισμός της διερεύνησης των εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών αναγκών των ενηλίκων σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής ανάπτυξης,
- ο προγραμματισμός και η αποκέντρωση των δράσεων δια βίου μάθησης, η συστηματική υποστήριξη των φορέων του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης και η προγραμματική συνεργασία των φορέων διοίκησης του Δικτύου με τους φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης,
- η ανάδειξη της επαγγελματικής κατάρτισης και της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων ως δύο ισότιμων πυλώνων της δια βίου μάθησης,
- η θεσμοθέτηση προτύπων και μέσων για την ανάπτυξη και την ποιοτική αναβάθμιση της δια βίου μάθησης,
- η διασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης των ατόμων και ιδιαίτερα των μελών κοινωνικά ευπαθών και ευάλωτων ομάδων σε όλες τις δράσεις κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων,
- η συνεχιζόμενη εκπαίδευση και αξιολόγηση των εκπαιδευτών ενηλίκων,
- η δημιουργία συνεκτικού εθνικού πλαισίου αξιολόγησης και πιστοποίησης για όλες τις μορφές κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, με τη δημιουργία του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.) Ο Ε.Ο.Π.Π. αναλαμβάνει τη συγκρότηση του συστήματος αναγνώρισης και πιστοποίησης των προ-

σόντων, δηλαδή των αποκτούμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων των ατόμων, με τρόπο που να διασφαλίζεται η ποιότητα και η αμοιβαία εμπιστοσύνη κράτους και κοινωνικών εταίρων, να ενισχύεται η διαφάνεια στα προσόντα, να διευκολύνεται η πρόσβαση και η πρόοδος σε διαδικασίες διά βίου μάθησης και να υποστηρίζεται η σχέση εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, και

- η συγκρότηση ενιαίου εθνικού πλαισίου αναγνώρισης προσόντων και πιστοποίησης γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων (Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων), το οποίο χρησιμοποιεί 8 επίπεδα αναφοράς που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα που περιγράφουν τι γνωρίζει, τι κατανοεί και τι είναι ικανό να κάνει κάποιο άτομο μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής διαδικασίας. Αυτή η θεώρηση έχει ως συνέπεια τη μετατόπιση του βάρους από τις εισροές (διάρκεια εκπαιδευτικής διαδικασίας, τύπος ιδρύματος) στις εκροές (το αποτέλεσμα της μάθησης).

Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων

Με την ψήφιση του νόμου 3879/2010 για την «ανάπτυξη της δια βίου μάθησης» θεσμοθετείται για πρώτη φορά στην Ελλάδα το **Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων**.

Βάσει του άρθρου 11 του σχετικού νόμου ιδρύθηκε ο «**Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων**» (**Ε.Ο.Π.Π.**), ο οποίος ως βασικό του σκοπό έχει τη δημιουργία και ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και την αντιστοίχιση του με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF).

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του ο εν λόγω φορέας αναλαμβάνει την αντιστοίχιση των προσόντων, δηλαδή των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των πολιτών που αποκτώνται μέσω της τυπικής εκπαίδευσης, της μη τυπικής εκπαίδευσης (ΙΕΚ, ΚΕΚ, ΚΕΜΕ, ΕΕΣ κλπ.), αλλά και της άτυπης μάθησης (εργασιακή εμπειρία, βιωματική μάθηση), στα επίπεδα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων.

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι το μέχρι σήμερα άναρχο και αδόμητο σύστημα παραγωγής βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και διπλωμάτων που δεν ανταποκρίνονταν στις ανάγκες της αγοράς εργασίας αλλά ούτε στην εκπαιδευτική εξέλιξη των πολιτών αναδιοργανώνεται και εκσυγχρονίζεται, δημιουργώντας ένα σαφές πλαίσιο που αναγνωρίζει και πιστοποιεί με ενιαίο τρόπο τόσο τις μαθησιακές δραστηριότητες των πολιτών όσο και τις εμπειρίες και τις γνώσεις των εργαζομένων.

Πρωταρχικοί χρήστες του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων θα είναι τόσο τα άτομα που σπουδάζουν ή εργάζονται (αντιμετωπίζοντας λιγότερα εμπόδια στην προσωπική και εργασιακή τους ανέλιξη) όσο και οι φορείς εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης και οι εργοδότες. Η πιστοποίηση των προσόντων θα δομηθεί στη βάση μιας

συμφωνίας που θα διασφαλίζει την ποιότητα και την αμοιβαία εμπιστοσύνη κράτους και κοινωνικών εταίρων, θα ενισχύει τη διαφάνεια, θα διευκολύνει την πρόσβαση και την πρόοδο σε διαδικασίες διά βίου μάθησης και θα υποστηρίζει καλύτερα τη σχέση εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Το υπό διαμόρφωση Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων περιλαμβάνει 8 επίπεδα αναφοράς, τα οποία καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των προσόντων, περικλείοντας αυτά που μπορεί να αποκτήσει κανείς με την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης έως την ανώτατη εκπαίδευση. Κάθε επίπεδο αναφοράς περιγράφει τα προσόντα που αποκτά κανείς ολοκληρώνοντας ένα συγκεκριμένο επίπεδο εκπαίδευσης.

ΕΠΙΠΕΔΟ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ
8	Ο κάτοχος προσόντος αυτού του επιπέδου έχει τη δυνατότητα απασχόλησης και επαγγελματικής εξέλιξης σε εξειδικευμένους τομείς. Απασχολείται σε εργασίες που απαιτούν ερευνητικές δεξιότητες, επιστημονικό έργο και ηγετικά προσόντα. Το επίπεδο 8 σχετίζεται με τον <i>τρίτο κύκλο προσόντων στην ανώτατη εκπαίδευση</i> .
7	Ο κάτοχος προσόντος αυτού του επιπέδου έχει τη δυνατότητα απασχόλησης και επαγγελματικής εξέλιξης στο χώρο των εξειδικευμένων επαγγελματιών. Τα προσόντα επιπέδου 7 σχετίζονται με τον <i>δεύτερο κύκλο προσόντων στην ανώτατη εκπαίδευση</i> .
6	Ο κάτοχος προσόντος αυτού του επιπέδου έχει τη δυνατότητα απασχόλησης και επαγγελματικής εξέλιξης στο χώρο των εξειδικευμένων επαγγελματιών. Τα προσόντα επιπέδου 6 σχετίζονται με τον <i>πρώτο κύκλο προσόντων της ανώτατης εκπαίδευσης</i> και παρέχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε μαθησιακές διαδρομές ανώτερου επιπέδου στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης.
5	Ο κάτοχος προσόντος αυτού του επιπέδου έχει τη δυνατότητα απασχόλησης σε εργασίες υψηλής εξειδίκευσης, καθώς και επαγγελματικής ανέλιξης μέσω της πρόσβασης σε προγράμματα σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης. Η δυνατότητα αυτή καθίσταται εφικτή μέσω της αναγνώρισης τμήματος των τυπικών προσόντων του ενδιαφερομένου ή/και της εργασιακής εμπειρίας. Τα προσόντα επιπέδου 5 τυπικά σχετίζονται με την ολοκλήρωση <i>μετά-δευτεροβάθμιου προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης</i> . Αυτά τα προσόντα συνδέουν τη μετά-δευτεροβάθμια με την ανώτατη εκπαίδευση.
4	Ο κάτοχος προσόντος αυτού του επιπέδου έχει τη δυνατότητα απασχόλησης σε εργασίες με απαιτήσεις αυξημένων ικανοτήτων, και που μπορεί να εμπεριέχουν τα καθήκοντα της επίβλεψης και συντονισμού, τις οποίες διεκπεραιώνει αυτόνομα. Τα προσόντα επιπέδου 4 τυπικά σχετίζονται με την ολοκλήρωση τουλάχιστον του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έχει συμπληρωθεί/επαυξηθεί στη συνέχεια από προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ή από εργασιακή εμπειρία.
3	Ο κάτοχος προσόντος αυτού του επιπέδου έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε εργασίες καθορισμένων, μη αυτόνομων καθηκόντων. Έχει τη δυνατότητα κάθετης κινητικότητας σε προγράμματα αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης καθώς και ανώτατης εκπαίδευσης, υπό προϋποθέσεις. Τα προσόντα επιπέδου 3 τυπικά σχετίζονται με την ολοκλήρωση και του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αντιπροσωπεύει επίσης διαδρομές μη τυπικής μάθησης μέσω της αναγνώρισης εργασιακής εμπειρίας.
2	Ο κάτοχος προσόντος αυτού του επιπέδου έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε προγράμματα κατάρτισης και σε απασχόληση, όχι αυξημένων απαιτήσεων και προσόντων. Έχει τη δυνατότητα ολοκλήρωσης του δεύτερου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή/και παρακολούθησης προγραμμάτων συνεχιζόμενης κατάρτισης.
1	Ο κάτοχος προσόντος αυτού του επιπέδου έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε προγράμματα κατάρτισης και σε απασχόληση, όχι αυξημένων απαιτήσεων και προσόντων. Έχει τη δυνατότητα συνέχισης στο δεύτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα προσόντα αυτού του επιπέδου είναι συχνά σημεία εισόδου σε διαδρομές διά βίου μάθησης για άτομα χωρίς τυπικά προσόντα. Η μάθηση αυτού του επιπέδου συνήθως αποκτάται κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης/ άσκησης εργασίας και συμβάλλει στην απόκτηση βασικών δεξιοτήτων. Ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες μπορούν να αποκτήσουν το συγκεκριμένο επίπεδο προσόντων μέσω προγραμμάτων ενηλίκων, καθώς επίσης και με ευκαιρίες μη τυπικής και άτυπης μάθησης.

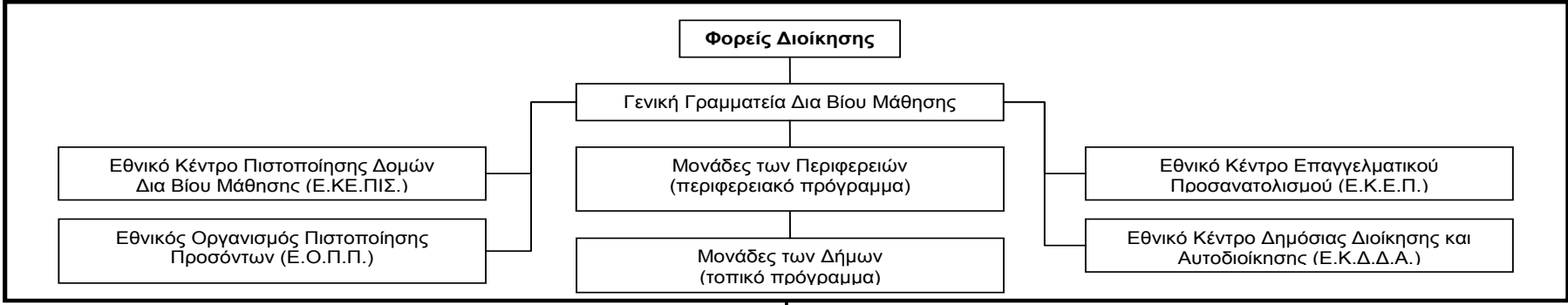
Το Δίκτυο Δια Βίου Μάθησης

Το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων δια της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης, σχεδιάζει και είναι υπεύθυνο για την υλοποίηση της νέας πολιτικής Δια Βίου Μάθησης, αναλαμβάνοντας το συντονισμό όλων των υπολοίπων εμπλεκόμενων φορέων σε αυτό το τόσο κρίσιμο πεδίο πολιτικής. Σε αυτό το επίπεδο δημιουργείται μια συμμαχία με όλους τους επιτελικούς κεντρικούς αλλά και αυτοδιοικητικούς δημόσιους φορείς για ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας, η οποία εξασφαλίζει τη στοχευόμενη δράση της Ελληνικής Πολιτείας.

Στο πλαίσιο αυτό η Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης έχει ως **βασική αρμοδιότητα να ενεργοποιήσει το Εθνικό Δίκτυο Δια Βίου Μάθησης** που έχει προβλεφθεί στον ν.3879/2010. Ειδικότερα, οι φορείς του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης διακρίνονται σε **φορείς διοίκησης και σε φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης**, οι οποίοι οφείλουν να συνεργάζονται τόσο σε επίπεδο σύνθεσης προτάσεων και υλοποίησης δράσεων αλλά και αμφίδρομης επικοινωνίας. Επιπλέον στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης θα αναπτυχθεί, σύμφωνα με τις επιταγές του νέου θεσμικού πλαισίου Μητρώο Φορέων Δια Βίου Μάθησης στο οποίο μπορούν να εγγραφούν οι φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης (δημόσιοι, ιδιωτικοί και κοινωνικοί).

Οι **φορείς διοίκησης και οι φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης** αποτυπώνονται στο διάγραμμα που ακολουθεί:

**ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
(ν.3879/2010)**

Στο Εθνικό Δίκτυο Δια Βίου Μάθησης ανήκουν επίσης:
 Α) Φορείς και οι δομές του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, όπως είναι τα Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης των ιδρυμάτων αυτών.
 Β) Φορείς που οργανώνουν προγράμματα ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης, τα οποία χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους, ως προς τη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού πλαισίου των προγραμμάτων αυτών

1.3 Συγκριτική Ανάλυση για τη Δια Βίου Μάθηση – Ποσοτικά και Ποιοτικά Δεδομένα

Στην αρχή του 2010 η Ελλάδα υστερούσε σε σχέση με τα ευρωπαϊκά κριτήρια αναφοράς. Αν και επιτεύχθηκε πρόοδος σε κάποια από τα σημεία αναφοράς (στόχοι) που είχαν τεθεί για το 2010, ωστόσο δεν έχει επιτευχθεί κανένας από τους φιλόδοξους στόχους που είχαν ορισθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

⇒ Σε σχέση με τα ευρωπαϊκά κριτήρια αναφοράς:

Η Ελλάδα εμφανίζει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής στη δια βίου μάθηση σε σύγκριση ακόμα και με νέα κράτη μέλη (2,9% έναντι 9,8% της ΕΕ27). Η αύξηση της συμμετοχής στη δια βίου μάθηση για τους ενήλικες παραμένει βασική πρόκληση για την Ελλάδα.

Στην Ελλάδα το 82,1% του πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών έχει ολοκληρώσει τουλάχιστον την δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μάλιστα, η πρόοδος της Ελλάδος προς την επίτευξη του στόχου του ολοκλήρωσης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι μεγαλύτερη σε σχέση με την μέση ευρωπαϊκή πρόοδο.

Η Ελλάδα δεν κατάφερε να περιορίσει το ποσοστό των ατόμων χωρίς βασικές δεξιότητες σε σχέση με το 2000 και μάλιστα το ποσοστό αυτό αυξήθηκε (24,4% το 2000 και 27,7% το 2006). Εξετάζοντας τα αποτελέσματα των μαθηματικών ως σύνολο, με βάση την κλίμακα επάρκειας μαθηματικών της PISA, το 24% των μαθητών αποτυγχάνουν να φτάσουν το επίπεδο δύο (level two). Η επίδοση της Ελλάδας είναι σημαντικά χαμηλότερη με περίπου 1 στους 3 (32,3%) να μην έχουν την απαιτούμενη μαθηματική επάρκεια.

Στην Ελλάδα η πρόοδος που έχει επιτευχθεί στον περιορισμό της πρόωρης εγκατάλειψης, σε σχέση με το 2000 είναι σημαντική. Η Ελλάδα βρίσκεται οριακά πλησιέστερα στο ποσοστό αναφοράς της ΕΕ, με το ποσοστό των ατόμων (18 έως 24 ετών), που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο να φτάνει το 14,2%.

Όσον αφορά στα άτομα ηλικίας 30-34 ετών που έχουν τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα παρατηρείται μικρή πρόοδος σε σχέση με το 2000 (25.6% το 2008 έναντι 25,4% το 2000).

Η συμμετοχή στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι μικρότερη από το μισό του κοινοτικού Μ.Ο. (14% έναντι 33%).

Από το σύνολο των συμμετεχόντων σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, μόνο το 9,7% των ανδρών και 23,4% των γυναικών συμμετέχουν σε προγράμματα μάθησης που δεν έχουν επαγγελματικό στόχο.

Μόνο 34% των πολιτών χρησιμοποιούν σε τακτική βάση το διαδίκτυο, ενώ 81,8% δε διαθέτουν σε ικανοποιητικό βαθμό δεξιότητες χρήσης του διαδικτύου.

Η αναμενόμενη μέση διάρκεια εκπαίδευσης ανέρχεται σε 17,4 έτη, και είναι αυξημένη σε σχέση με το 2000 κατά 2,4 έτη.

Οι παραπάνω ποσοτικές αποτυπώσεις, οφείλονταν σε ουσιώδεις ποιοτικές παραμέτρους της «ελληνικής υστέρησης». Οι τελευταίες συμπεριλαμβάνουν:

- Την απουσία σύνδεσης της αρχικής με τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση σε συνδυασμό με τον κατακερματισμό και επικάλυψη αρμοδιοτήτων.
- Το ασαφές πλαίσιο αναφορικά με τα προσόντα και τα συναφή επαγγελματικά δικαιώματα.
- Το αποσπασματικό και τυχαίο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών Δια Βίου Μάθησης.
- Την πλημμελή διασύνδεση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις πραγματικές ανάγκες της εθνικής και ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας.
- Το αμφιβόλου ποιότητας και αποτελεσματικότητας περιεχόμενο της παρεχόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης, δεδομένης της μέχρι σήμερα απουσίας συστηματικής προς τούτο αξιολόγησης.

Στη δημιουργία και συντήρηση αυτής της προβληματικής κατάστασης συνέβαλαν επίσης:

- η ελλιπής συνεργασία μεταξύ Υπουργείου Παιδείας και Υπουργείου Εργασίας και η μη συστηματική διαβούλευση με κοινωνικούς εταίρους, αυτοδιοικητικούς φορείς και την κοινωνία των πολιτών.
- η έλλειψη σχετικής παράδοσης που θα διευκόλυνε τη θεμελίωση της Δια Βίου Μάθησης ως συνιστώσας της ιδιότητας του πολίτη.

Ο νόμος 3879/2010 αποσκοπεί στην εξάλειψη όλων των παραπάνω αδυναμιών.

1.4 Διαπιστώσεις για την υφιστάμενη κατάσταση

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζεται συγκεντρωτικός Πίνακας με τα Πλεονεκτήματα, Αδυναμίες, Ευκαιρίες και Απειλές που υπάρχουν και επηρεάζουν τη διαμόρφωση της πολιτικής Δια Βίου Μάθησης στην Ελλάδα.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

2.1 Όραμα και Αρχές της Δια Βίου Μάθησης

Το στοίχημα που πρέπει να κερδίσει η Ελλάδα την επόμενη δεκαετία είναι να ενταχθεί μέσα στις πρωτοπόρες ευρωπαϊκές χώρες ως κοινωνία της γνώσης, εξασφαλίζοντας ότι το ανθρώπινο δυναμικό της χώρας θα αποτελείται από τους πλέον ανταγωνιστικούς εργαζόμενους και ενεργούς πολίτες του Ευρωπαϊκού Χώρου.

Η πολιτική για τη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα **μπορεί να κάνει τη γνώση αντίδοτο στην σημερινή κρίση** καθώς αποτελεί ένα σημαντικό όχημα για τη βιώσιμη ανάπτυξη που οραματιζόμαστε. Με τη δια βίου μάθηση μπορούμε να πετύχουμε τη διασύνδεση της γνώσης με την απασχόληση και την επαγγελματική ένταξη καθώς και την ενίσχυση της ιδιότητας του πολίτη στη σύγχρονη εθνική και παγκόσμια κοινωνία.

Το όραμα της νέας πολιτικής δια βίου μάθησης στην Ελλάδα:

Πολίτες με γνώση & επαγγελματίες με προσόντα

Οι αρχές της πολιτικής μας:

- ▶ Η διά βίου μάθηση είναι **ανθρωποκεντρική**, καθώς έχει ως αφετηρία τον άνθρωπο και τις ανάγκες του.
- ▶ Η **διά βίου μάθηση είναι ενεργός, συνεχής και όχι υποχρεωτική διαδικασία**, καθώς είναι μια ανοιχτή και συνεχής ευκαιρία για προσωπική, κοινωνική και επαγγελματική βελτίωση στη ζωή του ανθρώπου.
- ▶ Η **διά βίου μάθηση είναι καθολική**, καθώς επιδιώκεται η συμμετοχή όλων σε όλη τη διάρκεια του βίου, και ολιστική, με δυνατότητα αναγνώρισης και πιστοποίησης μη τυπικών και άτυπων μορφών μάθησης.
- ▶ Η **διά βίου μάθηση υποστηρίζει την αναπτυξιακή πορεία της χώρας**, καθώς αποσκοπεί στην επικαιροποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων των εργαζομένων ενόψει των ραγδαία μεταβαλλόμενων συνθηκών εργασίας, με έγκαιρη διάγνωση των αναγκών της αγοράς εργασίας.
- ▶ Η **διά βίου μάθηση υποστηρίζει την κοινωνική ένταξη**, επιδιώκει την κοινωνική και επαγγελματική ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων, παρέχοντας στα μέλη τους ένα επαρκές επίπεδο γενικών και επαγγελματικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων.

- ▶ Η **διά βίου μάθηση** στοχεύει στην **ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου**, στην καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων συμβατών με τις νέες συνθήκες, στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και γενικότερα στην ανάπτυξη της ιδιότητας του ενεργού και ενημερωμένου πολίτη.

2.2 Προτεραιότητες και στόχοι της Δια Βίου Μάθησης

Μέχρι σήμερα και παρά τις θετικές προσπάθειες που είχαν γίνει στον τομέα της δια βίου μάθησης είχε παρατηρηθεί απουσία μιας ενιαίας εθνικής πολιτικής και ενός συνεκτικού θεσμικού και διαχειριστικού πλαισίου. Η έλλειψη ενιαίας στρατηγικής οδήγησε στον κατακερματισμό των δράσεων που αφορούν στη δια βίου μάθηση και που με τη σειρά του συνετέλεσε σε μη ικανοποιητική πραγμάτωση της δια βίου μάθησης στην Ελλάδα με όρους ποσοτικούς και ποιοτικούς.

Το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων σχεδιάζει την πολιτική, διαμορφώνει τους κανόνες, εκπονεί το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης

Σήμερα, για πρώτη φορά, επιχειρείται στην Ελλάδα **ο συντονισμός και η συνεκτική λειτουργία του χώρου της Δια Βίου Μάθησης** από το Υπουργείο Παιδείας το οποίο μέσω της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης «έχει ως αποστολή να σχεδιάζει τη δημόσια πολιτική της δια βίου μάθησης, να διαμορφώνει τους σχετικούς κανόνες, να εκπονεί το αντίστοιχο εθνικό πρόγραμμα και να εποπτεύει την εφαρμογή τους» (ν.3879/2010).

Το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων:

- αναλαμβάνει τον επιτελικό ρόλο εναρμόνισης δράσεων αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, γενικής εκπαίδευσης, συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού,
- εγγυάται τη διαρκή αξιολόγηση και αποτελεσματική παρακολούθηση της εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης,
- αναλαμβάνει να εγκαθιδρύσει μια πλατιά συμμαχία με επίκεντρο τη γνώση,
- ενώνει όλα τα Υπουργεία, όλους τους φορείς (δημόσιους, κοινωνικούς και ιδιωτικούς) που εμπλέκονται σε παροχή υπηρεσιών Δια Βίου Μάθησης θέτοντας ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς και μια ενιαία στόχευση

Οι **προτεραιότητες** που τίθενται με τη ψήφιση του νέου Νόμου για την ανάπτυξη της δια βίου μάθησης (νόμος 3879/2010) είναι οι ακόλουθες:

- **Ο πολίτης.** Εστιάζουμε στην ολοκλήρωση της προσωπικότητας του πολίτη και διασφαλίζουμε την κοινωνική ανάπτυξη και συνοχή. Δίνουμε έμφαση στον εκπαιδευόμενο ενήλικα, στις εκπαιδευτικές και μορφωτικές ανάγκες του, στα ενδιαφέροντά του, στην ενεργοποίηση του, στην άρση των εμποδίων για τη συμμετοχή του σε μαθησιακές δραστηριότητες, στην αναγνώριση και πιστοποίηση των προσόντων του.
- **Η σύνδεση της διά βίου μάθησης με την απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη.** Εφοδιάζουμε τους εργαζόμενους με το κατάλληλο υπόβαθρο τεχνικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων και την κατάλληλη κατάρτιση έτσι ώστε να συνδεθεί άμεσα η διά βίου μάθηση με την απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.
- **Η καθιέρωση διαφανούς & αποτελεσματικού πλαισίου λειτουργίας για όλους τους φορείς που παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση,** είτε αυτοί βρίσκονται εντός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος είτε βρίσκονται στο χώρο της μεταλειτουργικής εκπαίδευσης και της συνεχιζόμενης κατάρτισης. Ο ρόλος του κράτους είναι να βάλει κανόνες που ισχύουν για όλους (δημόσιους, ιδιωτικούς και κοινωνικούς φορείς) και να έχει επιτελικούς φορείς, που μπορούν να εφαρμόζουν τους κανόνες με καθεστώς διαφάνειας και κοινωνικής λογοδοσίας.
- **Η συγκρότηση του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων** που θα διασφαλίσει τη διαφάνεια και την ποιότητα των διαδικασιών αξιολόγησης, αναγνώρισης και πιστοποίησης τόσο της εργασιακής εμπειρίας, όσο και της μάθησης, ανεξάρτητα από τη διαδρομή απόκτησής της.

Ο σχεδιασμός του Εθνικού Προγράμματος θέτει **επτά (7) αλληλένδετους στρατηγικούς στόχους** που αποβλέπουν στην αναβάθμιση του συστήματος ΔΒΜ στην Ελλάδα:

1. **Καθολική συμμετοχή.** Αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων σε δράσεις Δια Βίου Μάθησης
2. **Ποιότητα παντού.** Διασφάλιση σε όλες τις παραμέτρους της εκπαιδευτικής διαδικασίας (εκπαιδευτές, προγράμματα, μέθοδοι, υποδομές, μαθησιακά αποτελέσματα)
3. **Αλλαγή στις παιδαγωγικές μεθόδους.** Έμφαση στην εξ' αποστάσεως, τη βιωματική, τις μικτές μορφές μάθησης
4. **Αξία και διαφάνεια στην απόκτηση προσόντων.** Μέσα από τη συγκρότηση του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων επιτυγχάνεται όχι μόνο η αναγνώριση των αποκτούμενων προσόντων, αλλά και η αξιοκρατική πιστοποίησή τους

5. **Εξυπηρέτηση του νέου αναπτυξιακού μοντέλου.** Διασύνδεση των δράσεων της Δια Βίου Μάθησης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και κυρίως προσανατολισμός της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε κεντρικούς αναπτυξιακούς στόχους όπως είναι η πράσινη ανάπτυξη.
6. **Απελευθέρωση από εκπαιδευτικά στεγανά.** Διασφάλιση εναλλακτικών διαδρομών μάθησης μέσω της δικτύωσης των υπηρεσιών δια βίου μάθησης
7. **Ορθολογική κατανομή, συντονισμός και αξιοποίηση των Κοινοτικών πόρων** στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Οι στρατηγικοί στόχοι αφορούν στα ακόλουθα πεδία της πολιτικής για τη δια βίου μάθηση:

1. **Διάγνωση των αναγκών της αγοράς εργασίας για την προσαρμογή των προγραμμάτων κατάρτισης και εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.**
2. **Αναβάθμιση του συστήματος της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης**
3. **Ενίσχυση του συστήματος της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης**
4. **Διεύρυνση του θεσμού της συμβουλευτικής και του επαγγελματικού προσανατολισμού**
5. **Αναβάθμιση του συστήματος της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και στενότερη σύνδεση του με την αρχική επαγγελματική κατάρτιση**
6. **Πιστοποίηση επαγγελματικής εμπειρίας και μάθησης**
7. **Προώθηση της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων.**

2.3 Οι δυο ισότιμοι πυλώνες της Δια βίου Μάθησης

Το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης, όπως ορίζεται στον νόμο 3879/2010, περιλαμβάνει όλες τις δράσεις εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους (εθνικούς ή ευρωπαϊκούς).

Το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης:

- ▶ αποτελεί απάντηση στις σύγχρονες ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας,
- ▶ προωθεί μια νέα αντίληψη για την παιδεία.

Βασικό στόχο του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης αποτελεί η διασύνδεση και ο συντονισμός δύο τομέων που έως σήμερα λειτουργούσαν -εν πολλοίς- ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλο: τον χώρο της εκπαίδευσης και τον χώρο της εργασίας. Οι δυο ισότιμοι πυλώνες του Εθνικού Προγράμματος που αναδεικνύονται σήμερα είναι:

- **Η επαγγελματική κατάρτιση (αρχική και συνεχιζόμενη)** που δίνει τη δυνατότητα άμεσης ανταπόκρισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας ενισχύοντας τις προοπτικές απασχόλησης.
- **Η γενική εκπαίδευση ενηλίκων** που ενθαρρύνει την προσωπική ανάπτυξη μέσα από την καλλιέργεια και ενίσχυση της ιδιότητας του ενεργού πολίτη και διατηρεί την κοινωνική συνοχή.

Αυτές οι δύο βασικές πολιτικές κατευθύνσεις, της **απασχόλησης και της ενίσχυσης του ενεργού και ενημερωμένου πολίτη**, διαπνέουν κάθε στάδιο και βήμα σχεδιασμού του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης, προκειμένου το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας να προσαρμόζεται και να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της κοινωνίας της γνώσης. Σήμερα οι ρυθμοί ανάπτυξης της γνώσης είναι ραγδαίοι και καθίσταται πλέον επιτακτική η ανάγκη για συνεχή επιμόρφωση σε νέα θεματικά αντικείμενα, όπως οι νέες Τεχνολογίες Πληροφορικής και Τεχνολογίας, η πράσινη ανάπτυξη, ο οικονομικός εγγραμματισμός κα.

Επαγγελματική κατάρτιση

Η αξιοποίηση των δημιουργικών δυνάμεων της χώρας και η ευημερία των πολιτών συνιστούν το κύριο ζητούμενο της Εθνικής Πολιτικής Δια Βίου Μάθησης. Γι αυτό δίνεται προτεραιότητα στην εκπαίδευση και μάλιστα στην τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και στην άμεση διασύνδεση της **με κεντρικούς αναπτυξιακούς στόχους, όπως η πράσινη ανάπτυξη, ο τουρισμός, τα ποιοτικά προϊόντα και υπηρεσίες**. Οι δημιουργικές δυνάμεις των Ελλήνων πολιτών αποτελούν το σημαντικότερο κεφάλαιο που διαθέτει η χώρα και η αξιοποίησή τους είναι η μοναδική στρατηγική που μπορεί να οδηγήσει σε έξοδο από την οικονομική κρίση και να δημιουργήσει συνθήκες αειφόρου ανάπτυξης.

Ωφελοούμενοι των δράσεων ενίσχυσης της απασχόλησης είναι:

- ▶ οι άνεργοι
- ▶ οι εργαζόμενοι
- ▶ οι νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες
- ▶ οι εργοδότες
- ▶ οι σπουδαστές
- ▶ τα άτομα που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικά ομάδες
- ▶ τα στελέχη του δημόσιου τομέα, των περιφερειών και των δήμων κλπ.

Ειδικότερα, η επαγγελματική κατάρτιση αποτελείται από δύο ισοβαρή και αλληλένδετα πεδία αναφοράς (ν.3879/2010):

Α. την αρχική επαγγελματική κατάρτιση, η οποία «προσφέρει βασικές επαγγελματικές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες σε ειδικότητες και εξειδικεύσεις με στόχο την ένταξη, επανένταξη, επαγγελματική κινητικότητα και ανέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, καθώς και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη»

Β. τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, η οποία «συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή και αναβαθμίζει γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που αποκτήθηκαν από τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης ή από επαγγελματική εμπειρία με στόχο την ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη»

Γενική Εκπαίδευση Ενηλίκων

Η Γενική εκπαίδευση ενηλίκων περιλαμβάνει όλες τις οργανωμένες μαθησιακές δραστηριότητες που απευθύνονται σε ενηλίκους και στοχεύουν στον εμπλουτισμό γνώσεων, στην ανάπτυξη και βελτίωση ικανοτήτων και δεξιοτήτων, στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και της ιδιότητας του ενεργού πολίτη, καθώς και στην άμβλυση των μορφωτικών και κοινωνικών ανισοτήτων.

Με δεδομένη τη διαφοροποίηση και την πολυπλοκότητα της ζωής, οι μαθησιακές ανάγκες, τόσο οι προσωπικές όσο και οι κοινωνικές, βρίσκονται πολύ συχνά πέρα από το πλαίσιο της κατάρτισης που σχετίζεται με την απασχόληση.

Σε έρευνα της ΕΕ για το εργατικό δυναμικό προσδιορίστηκαν τέσσερις μορφές άτυπης μάθησης και συγκεκριμένα: η **αυτομόρφωση** με τη μελέτη έντυπου υλικού (π.χ. επαγγελματικά βιβλία και περιοδικά), η **μάθηση βασισμένη σε χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή** (π.χ. εκπαίδευση βασισμένη σε συγχρονική χρήση διαδικτύου), η **χρήση εκπαιδευτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών** ή ασύγχρονων προγραμμάτων βασισμένων σε ηλεκτρονικό υπολογιστή και η **χρήση εκπαιδευτικών υποδομών** (π.χ. βιβλιοθήκες και κέντρα μάθησης)
European Commission: Alternative Strategies for Life-Long Learning, 2008

Η γενική εκπαίδευση ενηλίκων παρέχεται από φορείς της τυπικής εκπαίδευσης και από φορείς της μη τυπικής εκπαίδευσης. Η μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων παρέχεται κυρίως από τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (το 2007 λειτούργησαν 58 ΚΕΕ), ενώ η τυπική εκπαίδευση ενηλίκων παρέχεται από τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, στα οποία φοιτούν απόφοιτοι δημοτικού σχολείου ηλικίας 18 ετών και άνω (το σχολικό έτος 2008/09 λειτούργησαν 57 ΣΔΕ)

Στο Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη **Γενική Εκπαίδευση Ενηλίκων**, η οποία αναμορφώνεται στο σύνολό της με βάση τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- ▶ **Οικονομικός εγγραμματισμός** (γνώση & διαχείριση καθημερινών οικονομικών συνθηκών)
- ▶ **Επιχειρηματικότητα** (ανάπτυξη δεξιοτήτων και γνώσεων επιχειρηματικότητας),
- ▶ **Ψηφιακός εγγραμματισμός και νέες τεχνολογίες**
- ▶ **Ξένες γλώσσες**
- ▶ **Κοινωνικές δεξιότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη**
- ▶ **Επικοινωνία στη μητρική γλώσσα**
- ▶ **Πολιτισμική συνείδηση και έκφραση**

Αντίστοιχα, οι δράσεις που εξυπηρετούν την πολιτική της ενίσχυσης της **ιδιότητας του ενεργού πολίτη** έχουν ως ωφελούμενο πληθυσμό:

- ▶ τους ενήλικες
- ▶ τους φοιτητές
- ▶ τα άτομα της τρίτης ηλικίας
- ▶ το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού.

Επιπροσθέτως, δίνεται έμφαση στην παροχή εκπαιδευτικών ευκαιριών στα κοινωνικά στρώματα που τις χρειάζονται, με στόχο την άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Μέσα από θεσμούς συνεχούς ενημέρωσης, υποστήριξης και συμβουλευτικής, κάθε ενήλικας δύναται να έχει ανοικτή πρόσβαση τόσο στα ιδρύματα του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ΙΕΚ, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας), όσο και σε όλους τους θεσμούς του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης. Ταυτόχρονα, παρέχονται ολοκληρωμένες υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και συμβουλευτικής, που απευθύνονται σε **ευάλωτες κοινωνικές ομάδες**, όπως:

- ▶ λειτουργικά και τεχνολογικά αναλφάβητοι
- ▶ παλιννοστούντες
- ▶ μετανάστες
- ▶ μονογονεϊκές οικογένειες
- ▶ άτομα με ειδικές ανάγκες
- ▶ φυλακισμένοι
- ▶ (πρώην) χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών

ΝΕΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	
ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ
Δωρεάν μαθήματα γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων σε ξένες γλώσσες, βασικές δεξιότητες πληροφορικής και βασικές αρχές οικονομικής διαχείρισης.	Χορήγηση επιταγής για σπουδές στην αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση.
Ψηφιακό Λύκειο Δεύτερης Ευκαιρίας, το οποίο θα δίνει τη δυνατότητα σπουδών από απόσταση σε ενήλικες σε απομακρυσμένες περιοχές της χώρας.	Εισιτήριο στη εργασιακή εμπειρία για νέους απόφοιτους λυκείου, ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΙΕΚ και ΚΕΜΕ. Οι ωφελούμενοι θα αποκτούν γνώσεις μέσα από προγράμματα κατάρτισης και πρακτικής άσκησης που θα πραγματοποιούνται σε επιχειρήσεις με τη δέσμευση να προσληφθεί ένα ποσοστό των ωφελούμενων για μικρό χρονικό διάστημα.
Επικαιροποίηση γνώσεων αποφοίτων ΑΕΙ και ΤΕΙ μέσα από βραχύβια προγράμματα επιμόρφωσης	Κατάρτιση στα 160 κλειστά επαγγέλματα που ανοίγουν για την προσαρμογή των ενδιαφερομένων στο νέο εργασιακό και επιχειρηματικό περιβάλλον που δημιουργείται.
Παροχή υποτροφιών σε εισαχθέντες στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο με βάση κοινωνικά κριτήρια.	Δημιουργία ξενόγλωσσων προγραμμάτων στα Ι.Ε.Κ. με στόχο την προσέλκυση σπουδαστών από τα Βαλκάνια και την ευρύτερη Νοτιοανατολική Ευρώπη και Μέση Ανατολή.
Ενίσχυση της γυναικείας αγροτικής επιχειρηματικότητας και εκπαίδευση για την προστασία της υγείας του αγροτικού πληθυσμού, από τη χρήση φυτοφαρμάκων.	Προτεραιότητα εισαγωγής στα δημόσια ΙΕΚ σε σπουδαστές με βάση κοινωνικά κριτήρια.
Εκπαίδευση εθελοντών και στελεχών μη κυβερνητικών οργανώσεων σε δράσεις εθνικού και τοπικού ενδιαφέροντος σε συνεργασία με δημόσιους φορείς και την εκκλησία.	Κατάρτιση και ενημέρωση αιρετών και εργαζομένων στον Τοπική Αυτοδιοίκηση στο πλαίσιο του Προγράμματος Καλλικράτης
Υποστήριξη φοιτητών που πραγματοποιούν εργασίες σχετικές με θέματα επιχειρηματικότητας με τη δημιουργία του θεσμού του μέντορα	Κατάρτιση ανέργων στην πράσινη ανάπτυξη και στον τουρισμό
Στήριξη πρωτοβουλιών για την εκκόλαψη επιχειρήσεων νέων επιστημόνων με τη δημιουργία του θεσμού του χορηγίας (sponsoring) δεξιοτήτων	
Συγκρότηση υποστηρικτικού δικτύου για την εκπαίδευση και ανάπτυξη δεξιοτήτων σε επιχειρηματίες που βρίσκονται σε κρίση.	
Ευαισθητοποίηση στην κατανάλωση βιολογικών προϊόντων.	
Παροχή εκπαιδευτικού υλικού σε προσβάσιμες μορφές για άτομα με αναπηρία	

2.4 Ποσοτικοί στόχοι / Δείκτες του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης

Αρμόδιος φορέας για την παρακολούθηση των στόχων, την αξιολόγηση της εξέλιξης της πορείας και το συντονισμό του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης είναι το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, μέσω της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης. Η Γενική Γραμματεία οφείλει να έχει πλήρη εικόνα της εξέλιξης των δράσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης μέσα από τακτική επικοινωνία και αλληλεπίδραση με όλους τους φορείς που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της δια βίου μάθησης.

Επιπλέον, η Γενική Γραμματεία παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των δράσεων του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης με βασικό εργαλείο τους δείκτες που προβλέπονται στο ΕΣΠΑ και στα Επιχειρησιακά Προγράμματα και συσχετίζονται άμεσα με το πεδίο πολιτικής της δια βίου μάθησης.

Ως βασικότερος δείκτης θεωρείται η «*Συμμετοχή σε προγράμματα δια βίου μάθησης (σε % γενικού πληθυσμού ηλικίας 25-64)*» που αποτελεί άλλωστε ένα από τα πέντε βασικά σημεία αναφοράς (benchmarks), που τέθηκαν στη Λισσαβόνα για την εξέταση της πορείας της εκπαιδευτικής πολιτικής. Στο δείκτη αυτό η χώρα μας υπολείπεται του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Σε μεγάλο βαθμό η επίτευξη των στρατηγικών στόχων του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης θα αποτυπωθεί σε μια σειρά από **ποσοτικούς δείκτες**, όπως:

- ▶ Η ουσιαστική και καταλυτική **αύξηση της συνολικής συμμετοχής ενηλίκων σε δράσεις δια βίου μάθησης** στον ενεργό πληθυσμό από το **2,9%** που είναι σήμερα στο **6%** το 2013.
- ▶ Ο **διπλασιασμός (100%) της εθνικής συμμετοχής στη γενική εκπαίδευση ενηλίκων** μέσα από τις δράσεις δια βίου μάθησης (π.χ σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων, εκπαίδευση τρίτης ηλικίας κλπ).
- ▶ Η **αύξηση άνω του 50% της συμμετοχής ενηλίκων στη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση**, αφενός για την καταπολέμηση της ανεργίας μέσω της κατάρτισης των ανέργων, αφετέρου για την κατάρτιση των εργαζομένων σε όλες τις μορφές της, είτε ενδο-επιχειρησιακά είτε σε συνεργασία με φορείς κατάρτισης.

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013 θέτει **δείκτες και τιμές στόχους**, τους οποίους θα παρακολουθεί η Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης σε συνεργασία με τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων:

Σχέδιο Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης

Τίτλος δείκτη	Τιμή στόχος 2013
Προγράμματα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που δημιουργούνται ή αναμορφώνονται (αριθμός)	300
Αριθμός υποτροφιών αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης	56.000
Αριθμός προγραμμάτων σπουδών τεχνικο-επαγγελματικής εκπαίδευσης που δημιουργούνται ή αναμορφώνονται	650
Αριθμός γραφείων διασύνδεσης που δημιουργούνται ή ενισχύονται	130
Αριθμός μαθητών / σπουδαστών που θα ωφεληθούν από ενέργειες συμβουλευτικής & επαγγελματικού προσανατολισμού	510.500
Μέσο ετήσιο ποσοστό ωφελούμενων από ενέργειες πρακτικής άσκησης στο σύνολο των τελιοφοίτων μαθητών και σπουδαστών της Β΄βάθμιας και γ΄βάθμιας εκπαίδευσης και της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης	6%
Αριθμός ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που θα συμμετάσχουν σε προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης (τυπικής, μη τυπικής και άτυπης)	235.300
Αριθμός προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	21
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που θα έχουν ωφεληθεί από προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.	1,2%
Αριθμός νέων πιστοποιημένων επαγγελματικών περιγραμμάτων	200
Αριθμός αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων (εκτός των δημοσίων υπαλλήλων και των εκπαιδευτικών) που συμμετέχουν σε ενέργειες κατάρτισης	275.000
Ποσοστό εργαζομένων/αυτοαπασχολούμενων που συμμετέχουν σε ενέργειες κατάρτισης και λαμβάνουν πιστοποίηση επί του συνόλου των καταρτισθέντων (εργαζομένων/αυτοαπασχολούμενων)	20%
Αριθμός ανέργων που συμμετείχαν σε ενέργειες κατάρτισης	180.000
Αριθμός εγγεγραμμένων ανέργων που συμμετέχουν σε ενέργειες κατάρτισης και λαμβάνουν πιστοποίηση.	91.500
Ποσοστό ανέργων που συμμετέχουν σε ενέργειες κατάρτισης και λαμβάνουν πιστοποίηση επί του συνόλου των καταρτισθέντων	50%
Ποσοστιαία αύξηση ετήσιου μέσου όρου συμμετοχών δημοσίων υπαλλήλων σε προγράμματα συνεχιζόμενης επιμόρφωσης	126%
Ποσοστό δημοσίων υπαλλήλων με πιστοποιημένη κατοχή βασικών δεξιοτήτων Τεχνολογικών & Πληροφοριακών Συστημάτων	50%
Ποσοστό Διευθύνσεων Ανάπτυξης Ανθρώπινου δυναμικού Υπουργείων και Γενικών Γραμματειών, που εφαρμόζουν σύγχρονες πολιτικές ανάπτυξης ανθρώπινων πόρων	80%
Μέσο ετήσιο πλήθος συμμετοχών δημοσίων υπαλλήλων σε προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης	25.000
Πλήθος εκπαιδευτών δημόσιας διοίκησης σε προγράμματα κατάρτισης εκπαιδευτών ενηλίκων	5.500
Διείσδυση συνεχιζόμενης κατάρτισης μεταξύ του πληθυσμού των δημοσίων υπαλλήλων: ποσοστό δημοσίων υπαλλήλων που συμμετέχουν μία ή περισσότερες φορές σε προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης επί του συνολικού πλήθους των δημοσίων υπαλλήλων	7%
Ποσοστό δημοσίων υπαλλήλων με πιστοποιημένη κατοχή βασικών δεξιοτήτων ΤΠΕ	50%

2.5 Δομή του Εθνικού Προγράμματος Δια βίου Μάθησης

Με το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης διασφαλίζεται ο ενιαίος προγραμματισμός των δράσεων δια βίου μάθησης. **Η Κεντρική Δημόσια Διοίκηση ασκεί τον επιτελικό ρόλο, ενώ η εφαρμογή των δράσεων αποκεντρώνεται στις Περιφέρειες και τους Δήμους μέσω προγραμματικών συμβάσεων** (άρθρο 9, ν. 3879/2010).

Το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης εκπονείται για την προγραμματική περίοδο 2011 - 2013 και χρηματοδοτείται από τα επιχειρησιακά προγράμματα του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α.) 2007 - 2013 και από εθνικούς πόρους.

Ειδικότερα, το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης περιλαμβάνει δυο μεγάλες ομάδες δράσεων, οι οποίες είναι:

- ▶ **A. Δράσεις Εφαρμογής**, οι οποίες αφορούν στις δράσεις υλοποίησης της εθνικής πολιτικής δια βίου μάθησης που απευθύνονται άμεσα στο ανθρώπινο δυναμικό της χώρας.
- ▶ **B. Δράσεις Επιτελικής Υποστήριξης**, οι οποίες περιλαμβάνουν τις δράσεις που αποσκοπούν στη δημιουργία των πλαισίων, υποδομών και προϋποθέσεων που απαιτούνται για την εφαρμογή των δράσεων εθνικής πολιτικής δια βίου μάθησης.

Το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης (σύμφωνα με το άρθρο 15 του νόμου 3879/2010) είναι μεσοπρόθεσμο, εξειδικεύεται σε ετήσια βάση και περιλαμβάνει όλες τις δράσεις εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής δια βίου μάθησης που χρηματοδοτούνται εν όλω ή εν μέρει από δημόσιους πόρους, εθνικούς ή ευρωπαϊκούς, και ειδικότερα:

- ▶ **Τις δράσεις τις οποίες υλοποιούν οι κεντρικοί δημόσιοι φορείς και οι λοιποί φορείς εθνικής εμβέλειας του Δικτύου.** Οι δράσεις αυτές αποτελούν το **εθνικό σκέλος** του Προγράμματος. Η κυβέρνηση διαμορφώνει τους εθνικούς στόχους και τις προτεραιότητες της πολιτικής δια βίου μάθησης.
- ▶ **Τις δράσεις τις οποίες υλοποιούν οι Περιφέρειες και οι λοιποί φορείς περιφερειακής εμβέλειας του Δικτύου.** Οι δράσεις αυτές αποτελούν το **περιφερειακό σκέλος** του Προγράμματος, στο οποίο εντάσσονται τα περιφερειακά προγράμματα δια βίου μάθησης. Κάθε **Περιφέρεια** προγραμματίζει τις δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης που αντιστοιχούν στις αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητές της.
- ▶ **Τις δράσεις τις οποίες υλοποιούν οι Δήμοι και οι λοιποί φορείς τοπικής εμβέλειας του Δικτύου.** Οι δράσεις αυτές αποτελούν το **τοπικό σκέλος** του Προγράμματος, στο οποίο εντάσσονται τα τοπικά προγράμματα δια βίου μάθησης. Κάθε **Δήμος** προγραμματίζει τις δράσεις γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων (λαϊκής επιμόρφωσης) που χρειάζονται οι πολίτες.

Η αποκεντρωμένη αρχιτεκτονική του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης

Η λογική σχεδιασμού και εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης συνάδει με τη **νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης**, έτσι όπως αυτή αποτυπώνεται στο Πρόγραμμα «Καλλικράτης». Το σύνολο των φορέων της δια βίου μάθησης οργανώνεται και λειτουργεί πλέον με ενιαίο και συνεκτικό τρόπο σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, αξιοποιώντας τις σύγχρονες τεχνολογίες.

Παράλληλα, η νέα δομή δια βίου μάθησης δημιουργεί **άμεσους δεσμούς με το τοπικό στοιχείο**, γνωρίζει καλύτερα τα προβλήματα, βιώνει τις ανάγκες και, τέλος, ελέγχει και ελέγχεται αποτελεσματικότερα. Στο νέο τοπίο της διοικητικά αποκεντρωμένης Ελλάδας, η εκπαίδευση, η μάθηση και η κατάρτιση εναρμονίζονται με την ανάπτυξη των περιοχών, της τοπικής κοινωνίας και του πολίτη.

Το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων **υποστηρίζει τις Περιφέρειες και τους**

Δήμους και εποπτεύει την εφαρμογή των προγραμμάτων τους, ασκώντας τον επιτελικό του ρόλο.

Με το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης διασφαλίζεται ο ενιαίος προγραμματισμός των δράσεων δια βίου μάθησης και ταυτόχρονα αποκεντρώνεται η εξειδίκευση του προγραμματισμού σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο:

- Η **Κυβέρνηση** διαμορφώνει τους **εθνικούς στόχους** και τις **προτεραιότητες** της δια βίου μάθησης
- Κάθε **Περιφέρεια** προγραμματίζει τις **δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης** που αντιστοιχούν στις αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες της
- Κάθε **Δήμος** προγραμματίζει τις **δράσεις γενικής εκπαίδευσης** ενηλίκων που χρειάζονται οι πολίτες

Ο ρόλος των Περιφερειών

Οι αρμοδιότητες της Περιφέρειας στη δια βίου μάθηση αφορούν κυρίως την **επαγγελματική κατάρτιση**. Για τον λόγο αυτό προβλέπεται ότι κάθε Περιφερειακό Συμβούλιο συγκροτεί την **«Περιφερειακή Επιτροπή Επαγγελματικής Κατάρτισης»**, με αρμοδιότητα την ιεράρχηση των επαγγελματικών ειδικοτήτων που πρέπει να λειτουργήσουν στα ΙΕΚ, και γενικότερα στις σχολές επαγγελματικής κατάρτισης.

Παράλληλα, **οι Περιφέρειες αναλαμβάνουν τη λειτουργία και τη διαχείριση των δημοσίων ΙΕΚ** που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και των αντίστοιχων υπηρεσιών επαγγελματικής κατάρτισης, συνάπτοντας προγραμματικές συμβάσεις με το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

Τέλος, τα πιστοποιημένα Κέντρα **Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ/ΝΕΛΕ) των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων μεταφέρονται στις Περιφέρειες.**

Ο ρόλος των Δήμων

Οι αρμοδιότητες των Δήμων στο πλαίσιο του νέου νόμου για τη δια βίου μάθηση αφορούν κυρίως στη **Γενική Εκπαίδευση Ενηλίκων**. Σε αυτό το πλαίσιο προβλέπεται η ίδρυση και λειτουργία των **Κέντρων Δια Βίου Μάθησης**, αξιοποιώντας διαθέσιμες δομές, για την εφαρμογή των σχετικών προγραμμάτων.

Οι νέος δήμος αναλαμβάνει να σχεδιάσει στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματός του, το τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης με βάση το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης. Το τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης μπορεί να περιλαμβάνει δράσεις γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως: α) δραστηριότητες σύνδεσης των σχολικών μονάδων με την κοινωνία, β) δράσεις επιμόρφωσης ενηλίκων (για υγεία, πολιτισμό, αθλητισμό, περιβάλλον, ένταξη μεταναστών, σχολές γονέων) γ) δράσεις προώθησης της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.

Παράλληλα, ο Δήμος με προγραμματική σύμβαση που υπογράφει με τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης εφαρμόζει:

- Προγράμματα Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων που χρηματοδοτούνται με δημόσιους πόρους
- Προγράμματα των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) που επίσης χρηματοδοτούνται με δημόσιους πόρους.

Ιδιαίτερα αναβαθμισμένος είναι ο ρόλος των Δήμων στη συγκρότηση του Εθνικού Δικτύου Φορέων Δια Βίου Μάθησης, διότι οι φορείς άτυπης μάθησης εγγράφονται στο Δίκτυο μέσω του Δήμου στον οποίο έχουν την έδρα τους. Η εγγραφή τους μέσω των Δήμων αποτελεί μια επιλογή με στόχο το Εθνικό Δίκτυο Δια Βίου Μάθησης να συγκροτείται κυρίως σε τοπικό επίπεδο, ενώ η υποστήριξη και ο συντονισμός του να γίνονται σε εθνικό επίπεδο.

Στους φορείς άτυπης μάθησης περιλαμβάνονται **σχολεία, μουσεία, βιβλιοθήκες, κοινωνικοί, επιμορφωτικοί και πολιτιστικοί φορείς** που υλοποιούν προγράμματα ή παρέχουν υπηρεσίες δια βίου μάθησης, όπως για παράδειγμα διεξαγωγή ημερίδων ή σεμιναρίων, η διοργάνωση εκπαιδευτικών επισκέψεων, η παροχή συστηματικών πληροφοριών και γνώσεων και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ατόμου που συμβάλλουν συνολικά στην εκπαίδευση ή την επιμόρφωση και στην πνευματική τους ανάπτυξη. **Ωφελούμενοι** μπορεί να είναι οι νέοι, οι ενήλικες και τα άτομα τρίτης ηλικίας.

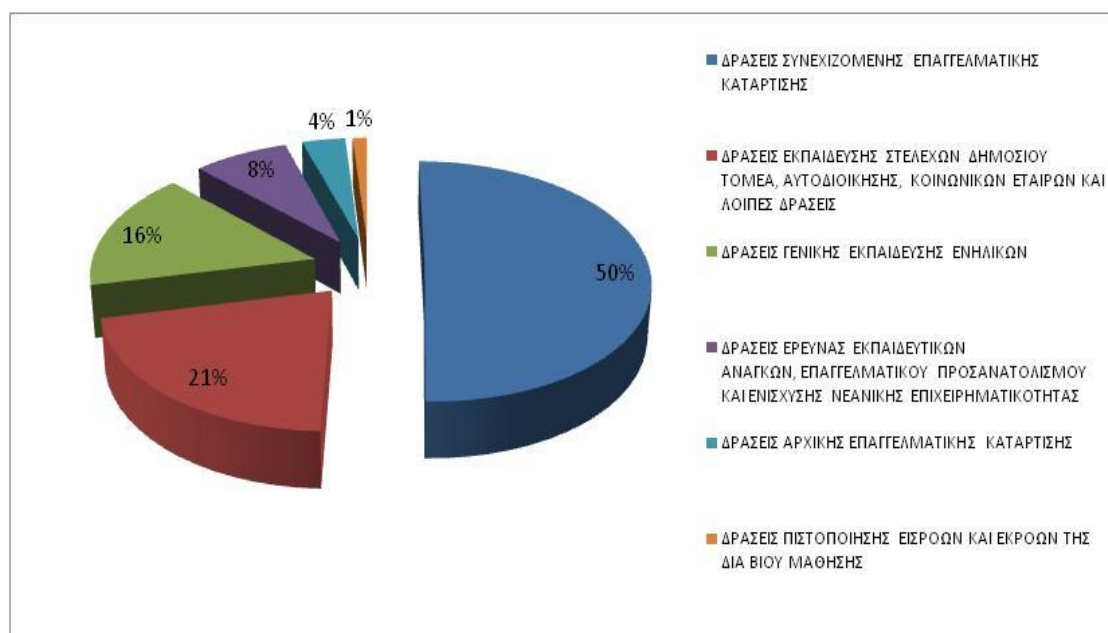
Τέλος, στους Δήμους μεταφέρονται οι υπηρεσίες των **Νομαρχιακών Επιτροπών Λαϊκής Επιμόρφωσης (ΝΕΛΕ)**.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

3.1 Οι Δράσεις Εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης

Οι επιμέρους κατηγορίες των Δράσεων Εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης, οι οποίες έχουν προσδιοριστεί μετά από ενδελεχή επισκόπηση αφενός των κατευθύνσεων, των εξελίξεων και των τάσεων που εμφανίζονται στον τομέα της Δια Βίου Μάθησης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και αφετέρου των μεγάλων προκλήσεων που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία και κοινωνία ενόψει της κρίσης που διέρχεται, είναι οι ακόλουθες:

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ
1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
3	ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ
4	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ, ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ
5	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
6	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΙΣΡΩΩΝ ΚΑΙ ΕΚΡΩΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Σχήμα 1: Κατηγορίες Δράσεων των Δράσεων Εφαρμογής του ΕΠ ΔΒΜ

Ακολούθως παρουσιάζεται το σύνολο των επιμέρους Δράσεων που περιλαμβάνονται στις έξι (6) Κατηγορίες των Δράσεων Εφαρμογής του Προγράμματος:

Κατηγορία Δράσεων 1:		ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
Συνοπτική περιγραφή	<p>Στην παρούσα Κατηγορία Δράσης συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αναμόρφωση προγραμμάτων ΙΕΚ και λοιπών φορέων Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης - Ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων (Ναυτικές Σχολές, Τουριστικές Σχολές κλπ) - Νέα προγράμματα σπουδών Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης - Σύστημα αναγνώρισης πιστωτικών μονάδων στην Αρχική Επαγγελματική κατάρτιση - Υποτροφίες 	
Δυνητικοί διαθέσιμοι πόροι	76 εκ. €	
Πηγή Χρηματοδότησης	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση 2007-2013	

Κατηγορία Δράσεων 2:		ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
Συνοπτική περιγραφή	<p>Στην παρούσα Κατηγορία Δράσης συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές & ενθάρρυνση της αγροτικής οικονομίας (απόκτηση δεξιοτήτων & εμπύκωση για την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης) - Προγράμματα διαρθρωτικής προσαρμογής επιχειρήσεων μέσω στοχευμένης κατάρτισης εργαζομένων - Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για τη διατήρηση & βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, της δασοκομίας και του αγροδιατροφικού τομέα - Κατάρτιση ανέργων με υποχρεωτική απασχόληση σε πράσινα και τουριστικά επαγγέλματα - Κατάρτιση ανέργων Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων (ΕΚΟ) - Κατάρτιση ανέργων σε βασικές και προηγμένες δεξιότητες χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ) - Κατάρτιση νέων γεωργών - Δημιουργία τοπικών ικανοτήτων για την απασχόληση & την διαφοροποίηση στις αγροτικές περιοχές - Προγράμματα κατάρτισης εργαζομένων 	
Δυνητικοί διαθέσιμοι πόροι	1,07 δισ. €	
Πηγή Χρηματοδότησης	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας Εθνικοί Πόροι (Λογαριασμός Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης)	

Κατηγορία Δράσεων 3: ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	
Συνοπτική περιγραφή	<p>Στην παρούσα Κατηγορία Δράσης συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο - Προγράμματα Δια Βίου Μάθησης με αντικείμενο τον πολιτισμό - Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας - Σχολές Γονέων και της Τοπικής Κοινωνίας - Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων - Εκπαίδευση μεταναστών και Ελλήνων διασποράς στην Ελληνική Γλώσσα - Εκπαιδευτικά προγράμματα των Κοινωνικών Εταιρών - Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων - Κέντρα Δια Βίου Μάθησης
Δυνητικοί διαθέσιμοι πόροι	339,8 εκ. €
Πηγή Χρηματοδότησης	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση

Κατηγορία Δράσεων 4: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ, ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	
Συνοπτική περιγραφή	<p>Στην παρούσα Κατηγορία Δράσης συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Δράσεις κατάρτισης & ενημέρωσης αιρετών & εργαζομένων στον Τοπική Αυτοδιοίκηση στο πλαίσιο του Προγράμματος Καλλικράτης - Εξειδικευμένη κατάρτιση εργαζομένων στην πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση στις Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών για το σύγχρονο Δήμο - Προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών (εισαγωγική επιμόρφωση, επιμόρφωση σε ΤΠΕ) - Προγράμματα εκπαίδευσης και συνεχιζόμενης κατάρτισης στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης (προεισαγωγική και εισαγωγική εκπαίδευση) - Κατάρτιση και πιστοποίηση σε βασικές & προηγμένες δεξιότητες Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ) εργαζομένων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση - Επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού Συμβουλευτικής & Επαγγελματικού Προσανατολισμού
Δυνητικοί διαθέσιμοι πόροι	448 εκ. €
Πηγή Χρηματοδότησης	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Διοικητική Μεταρρύθμιση

Κατηγορία Δράσεων 5:		ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
Συνοπτική περιγραφή	<p>Στην παρούσα Κατηγορία Δράσης συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έρευνες για ζητήματα παιδείας και δια βίου μάθησης - Ανάπτυξη εργαλείων, μεθόδων και συστημάτων Συμβουλευτικής & Επαγγελματικού Προσανατολισμού - Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την νεανική επιχειρηματικότητα - Ειδικές έρευνες - μελέτες εφαρμογής νέων συστημικών παρεμβάσεων Συμβουλευτικής & Επαγγελματικού Προσανατολισμού - Ανάπτυξη δράσεων / προγραμμάτων Συμβουλευτικής & Επαγγελματικού Προσανατολισμού για την εκπαίδευση, την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση και την απασχόληση - Γραφεία Διασύνδεσης σε Επαγγελματικά Λύκεια και Σχολές και σε ΙΕΚ 	
Δυνητικοί διαθέσιμοι πόροι	166 εκ. €	
Πηγή Χρηματοδότησης	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση	

Κατηγορία Δράσεων 6:		ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΙΣΡΟΩΝ ΚΑΙ ΕΚΡΟΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
Συνοπτική περιγραφή	<p>Στην παρούσα Κατηγορία Δράσης συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Σύστημα πιστοποίησης φορέων μη τυπικής εκπαίδευσης - Σύστημα πιστοποίησης επαγγελματικών περιγραμμάτων - Σύστημα πιστοποίησης της εκπαιδευτικής επάρκειας των εκπαιδευτών ενηλίκων - Αναγνώριση ισοτιμίας εκπαιδευτικών τίτλων της αλλοδαπής πλην ανωτάτης εκπαίδευσης - Ανάπτυξη και εφαρμογή συστήματος διασφάλισης ποιότητας στην μη τυπική εκπαίδευση - Ανάπτυξη συστήματος αξιολόγησης και πιστοποίησης γλωσσομάθειας - Καθορισμός των επαγγελματικών προσόντων που αποκτώνται το πλαίσιο της δια βίου μάθησης πλην της ανωτάτης εκπαίδευσης - Πιστοποίηση προσόντων αποφοίτων Επαγγελματικών Λυκείων & Επαγγελματικών Σχολών - Πιστοποίηση σπουδαστών ΙΕΚ 	
Δυνητικοί διαθέσιμοι πόροι	25 εκ. €	
Πηγή Χρηματοδότησης	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση	

3.2 Οι Δράσεις Επιτελικής Υποστήριξης του Ε.Π Δ.Β.Μ

Εκτός από τις ανωτέρω κατηγορίες δράσεων το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης περιλαμβάνει και τις κατωτέρω Δράσεις Επιτελικής Υποστήριξης:

ΕΠΙΤΕΛΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΒΜ	
Συνοπτική περιγραφή	<p>Στην παρούσα Κατηγορία συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ενέργειες για την ανάπτυξη των λειτουργιών του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης - υλοποίηση του Προγράμματος Εφαρμογής - Ενέργειες για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των φορέων του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης - Ενέργειες για τη σύσταση φορέων και συλλογικών οργάνων του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης - Ενέργειες για την εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης από τις Περιφέρειες και τους Δήμους - Ανάπτυξη εθνικού συστήματος αξιολόγησης και τεκμηρίωσης ΙΕΚ - Ανάπτυξη και συντήρηση του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων - Υποστήριξη της εύρυθμης οργάνωσης και λειτουργίας του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων - Εκπόνηση και εφαρμογή στρατηγικού σχεδίου - συστήματος διαρκούς αξιολόγησης των δράσεων και υποστήριξη εφαρμογής τους - Ανάπτυξη Μητρώου Ατόμων με Αναπηρία στην εκπαίδευση - Ανάπτυξη και θεσμοθέτηση συστήματος διασφάλισης δομών συμβουλευτικής & επαγγελματικού προσανατολισμού - Συστημικές παρεμβάσεις στα λοιπά συστήματα της δια βίου μάθησης - Ανάπτυξη του εθνικού forum δια βίου συμβουλευτικής & επαγγελματικού προσανατολισμού - Ενίσχυση του εθνικού δικτύου δομών συμβουλευτικής & επαγγελματικού προσανατολισμού - Μελέτες, έρευνες, εμπειρογνωμοσύνες, υπηρεσίες δημοσιότητας και πληροφόρησης
Δυνητικοί διαθέσιμοι πόροι	170 εκ. €
Πηγή Χρηματοδότησης	<p>Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού</p> <p>Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση</p> <p>Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Διοικητική Μεταρρύθμιση</p>

3.3 Οικονομικά στοιχεία και Πηγές Χρηματοδότησης

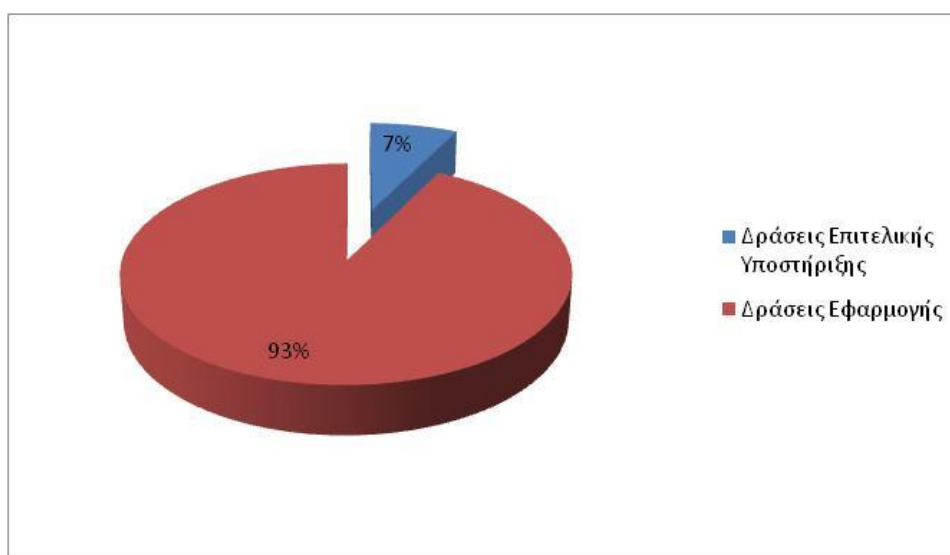
Ο συνολικός προϋπολογισμός του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης για την περίοδο μέχρι το 2015 ανέρχεται στα **2,29 δις Ευρώ**. Συγκεκριμένα:

- για τις Δράσεις Εφαρμογής προβλέπονται συνολικά 2,12 δις. €, ενώ
- για τις Δράσεις Επιτελικής Υποστήριξης 170 εκ. €.

Η κατανομή των συνολικών διαθέσιμων πόρων παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα.

ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΟΣΟ (σε €)
Ενδεικτικός π/υ για τις δράσεις εφαρμογής	2,12 δις
Ενδεικτικός π/υ για τις δράσεις Επιτελικής Υποστήριξης	170 εκ.
Συνολικός ενδεικτικός Π/Υ	2,29 δις

Εκφρασμένο σε ποσοστιαία αναλογία, οι *Δράσεις Εφαρμογής* που στοχεύουν στους πολίτες, στους εργαζόμενους, στους άνεργους, στα άτομα που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, στους σπουδαστές ΙΕΚ, στους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στους ενήλικες και γενικότερα στο σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού, εξυπηρετώντας πρωτίστως τις δυο βασικές πολιτικές ενίσχυσης της απασχόλησης και της ενδυνάμωσης του πολίτη αποτελούν το **93%** του συνολικού προϋπολογισμού του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης, ενώ οι *Δράσεις Επιτελικής Υποστήριξης*, το **7%**.

Σχήμα 2: Ενδεικτικός προϋπολογισμός ΕΠ ΔΒΜ

Για την υλοποίηση των δράσεων του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης εμπλέκεται ένας σημαντικός αριθμός φορέων του δημόσιου τομέα και των κοινωνικών εταιρών.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται ορισμένοι φορείς υλοποίησης δράσεων δια βίου μάθησης και οι δυνητικοί πόροι που τους έχουν κατανεμηθεί από την έως σήμερα εξειδίκευση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ που συγχρηματοδοτούν σημαντικό μέρος του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης. Οι βασικές πηγές άντλησης των οικονομικών στοιχείων είναι:

- ▶ Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα και τα Ενιαία Έγγραφα Προγραμματισμού της περιόδου 2007-2013
- ▶ Τα Σχέδια Δράσης των φορέων (όπως πχ. ΕΚΕΠ, ΕΚΕΠΙΣ κα.)

A/A	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ
1	ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	514.100.000 €
2	ΟΑΕΔ	360.000.000 €
3	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	271.549.500 €
4	ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΙΔΕΚΕ & ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	150.305.000 €
5	ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	90.553.700 €
6	ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ	68.640.000 €
7	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ - ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΤΗΤΑΣ	67.307.000 €
8	ΦΟΡΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	65.734.206 €
9	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	64.753.925 €
10	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ Α.Ε.	60.000.000 €
11	ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	50.917.253 €
12	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	49.000.000 €
13	ΦΟΡΕΙΣ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	43.100.000 €
14	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	37.000.000 €
15	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	36.000.000 €
16	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ Η ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΔΒΜ	33.151.000 €
17	ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ	38.900.000 €
18	ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	22.000.000 €
19	ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ (ΕΚΕΠΙΣ)	15.146.400 €
20	ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	13.715.297 €
21	ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΚΑΣΤΩΝ	12.000.000 €
22	ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ (ΕΣΔΥ)	10.824.830 €
24	ΟΓΕΕΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ	7.500.000 €
25	ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	6.000.000 €

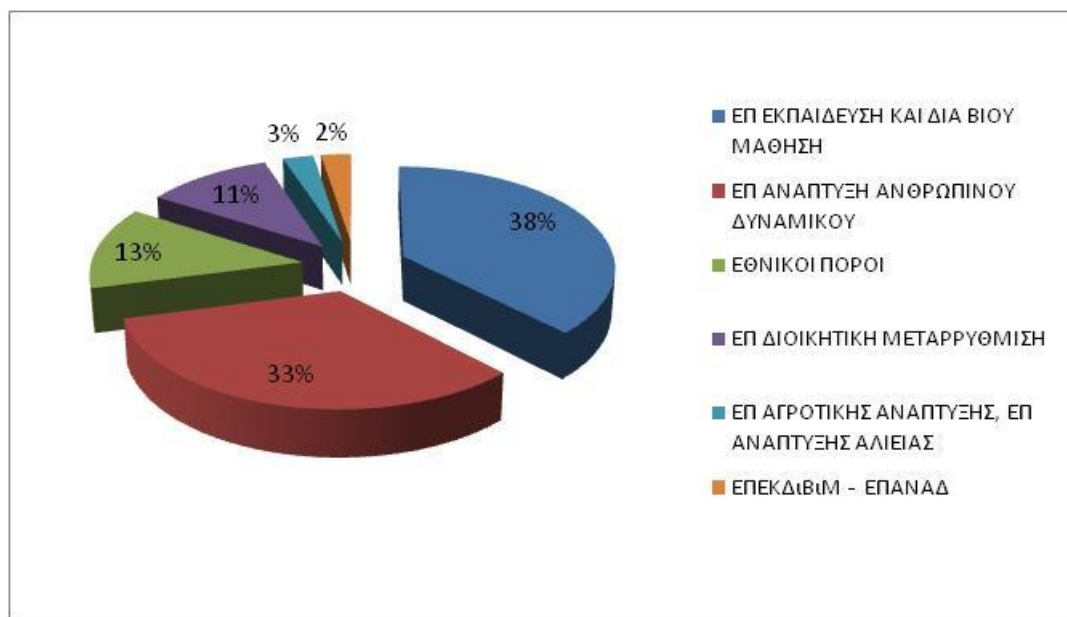

Οι πηγές χρηματοδότησης του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης διακρίνονται σε *εθνικούς πόρους* και *συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση Επιχειρησιακά Προγράμματα* για την περίοδο 2007-2013.

- Ειδικότερα, σε ότι αφορά στους **Εθνικούς Πόρους** μια σειρά δράσεων καλύπτεται εξ ολοκλήρου από κρατικές δαπάνες, ανεξάρτητα από τις συγχρηματοδοτήσεις των ευρωπαϊκών ταμείων. Στην παρούσα φάση εξειδίκευσης του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης τα διαθέσιμα στοιχεία προϋπολογισμού δράσεων με χρηματοδότηση από Εθνικούς Πόρους είναι ανεπαρκή. Σε αυτό το πλαίσιο διευκρινίζεται ότι τα μοναδικά διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία αφορούν στα προγράμματα ΛΑΕΚ του ΟΑΕΔ, τα οποία ανέρχονται στα 100 εκ. € ετησίως, και καλύπτονται αποκλειστικά από Εθνικούς Πόρους. Ήδη, το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων στην πρώτη Σύνοδο Δια Βίου Μάθησης και Σύνδεσης με την Απασχόληση ενημέρωσε τους εκπροσώπους των Υπουργείων σχετικά με την ανάγκη καταγραφής δομών, πόρων και δράσεων δια βίου μάθησης που εφαρμόζουν.
- Το **Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς** (ΕΣΠΑ) αποτελεί βασικό εργαλείο για την αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της χώρας και παράλληλα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής κατά την προγραμματική περίοδο 2007 - 2013. Μέχρι σήμερα η επένδυση στους ανθρώπινους πόρους της χώρας μέσα από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ δεν υπηρετούσε μια οριζόντια πολιτική στρατηγικής για την στοχευόμενη αναβάθμιση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Τα συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση Επιχειρησιακά Προγράμματα για την περίοδο 2007-2013, τα οποία σε αυτό το πλαίσιο χρηματοδοτούν δράσεις δια βίου μάθησης, και ως εκ τούτου εντάσσονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης είναι τα εξής:

ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΠΟΣΟ (σε €)
ΕΠ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	865.242.692 €
ΕΠ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	762.896.400 €
ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	300.000.000 €
ΕΠ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ	249.252.213 €
ΕΠ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΕΠ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ	60.000.000 €
ΕΠΕΚΔιΒιΜ - ΕΠΑΝΑΔ	58.590.000 €
Συνολικός Ενδεικτικός Π/Υ	2.290.000.000 €

Στο επόμενο Σχήμα παρουσιάζεται η κατανομή του προϋπολογισμού ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, όπου φαίνεται ότι τα βασικά χρηματοδοτικά εργαλεία είναι τα ΕΠ Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση (38%) και ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού (33%).

Σχήμα 3: Πηγές και ποσοστά χρηματοδότησης του ΕΠ ΔΒΜ

Το μεγαλύτερο ποσό χρηματοδότησης προέρχεται από το *ΕΠ Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθησης*, με **865 εκ. €**, ενώ ακολουθεί το *ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού* με **763 εκ. €**. Τα δυο αυτά προγράμματα συνιστούν επομένως τα βασικά χρηματοδοτικά εργαλεία για τις δράσεις δια βίου μάθησης, διαμορφώνοντας συνολικά το **71%** του προϋπολογισμού.

Σημαντικό χρηματοδοτικό εργαλείο αποτελεί επίσης το *ΕΠ Διοικητική Μεταρρύθμιση*, από το οποίο αντλούνται συνολικά **250 εκ.** για την υλοποίηση δράσεων επιμόρφωσης και ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα, με κύριο δικαιούχο το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης.

Σημειώνεται επίσης ότι καταγράφονται δράσεις με χρηματοδότηση από δυο διαφορετικά Επιχειρησιακά Προγράμματα, και δη από το *ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού* και το *ΕΠ Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθησης* (π.χ. η διασφάλιση της ποιότητας και η ενίσχυση της παροχής εξατομικευμένων υπηρεσιών συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού) συνολικού προϋπολογισμού **59 εκ.€**.

Τέλος, σχεδιάστηκε μια σειρά δράσεων εξειδικευμένης επιμόρφωσης και συνεχιζόμενης κατάρτισης επαγγελματιών του αγροτικού τομέα και του τομέα της αλιείας, στοχεύοντας στην ενδυνάμωση και τη διατήρηση του ανθρώπινου δυναμικού αλλά και στην ενδογενή τοπική ανάπτυξη. Αυτές οι δράσεις χρηματοδοτούνται από τα *ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης* και *ΕΠ Αλιείας*, αντίστοιχα, και δεν υπερβαίνουν τα **60 εκ. €**, ήτοι το **3%** της συνολικής δαπάνης.

Διασαφηνίζεται ότι οι ως άνω προϋπολογισμοί και οικονομικά στοιχεία των δράσεων του Εθνικού Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης είναι ενδεικτικοί και ενδέχεται να τροποποιηθούν στη διάρκεια εξειδίκευσης του Προγράμματος.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΑΕΚ	Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση
ΑΣΠΑΙΤΕ	Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
ΓΓΔΒΜ	Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης Ενηλίκων
ΓΓΕΕ	Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων
ΓΓΝΓ	Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
ΔΒΜ	Δια Βίου Μάθηση
ΕΑΠ	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΔΔΑ	Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
ΕΚΕΠ	Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού
ΕΚΕΠΙΣ	Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Δια Βίου Μάθησης
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΟΠΠ	Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠ ΑΝΑΔ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
ΕΠ ΔΜ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Διοικητική Μεταρρύθμιση
ΕΠΕΚΔιΒιΜ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθηση
ΕΠΑΛ	Επαγγελματικά Λύκεια
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΥΔ	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
ΙΔΒΕ	Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης
ΙΔΕΚΕ	Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων
ΙΕΚ	Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΚΕΕ	Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας
ΚΕΕ	Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων
ΚΕΚ	Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΚΠΕ	Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
ΝΕΛΕ	Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΕΕΚ	Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης
ΟΕΠΕΚ	Οργανισμός Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών
ΠΙ	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
ΣΔΕ	Σχολές Δεύτερης Ευκαιρίας
ΣΕΚ	Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση
ΣΥΕΠ	Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός
ΤΕΙ	Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Έννοια	Ορισμός
«Δια Βίου Μάθηση»	Όλες οι μορφές μαθησιακών δραστηριοτήτων στη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, που αποσκοπούν στην απόκτηση ή την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, οι οποίες συμβάλουν στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, στην επαγγελματική ένταξη και εξέλιξη του ατόμου, στην κοινωνική συνοχή, στην ανάπτυξη της ικανότητας ενεργού συμμετοχής στα κοινά και στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη. Περιλαμβάνει την τυπική εκπαίδευση, τη μη τυπική εκπαίδευση και την άτυπη μάθηση.
«Τυπική εκπαίδευση»	Η εκπαίδευση που παρέχεται στο πλαίσιο του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, οδηγεί στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο από τις δημόσιες αρχές και αποτελεί μέρος της διαβαθμισμένης εκπαιδευτικής κλίμακας. Στην τυπική εκπαίδευση εντάσσεται και η γενική τυπική εκπαίδευση ενηλίκων.
«Τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα»	Το σύστημα της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
«Μη τυπική εκπαίδευση»	Η εκπαίδευση που παρέχεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος και μπορεί να οδηγήσει στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει την αρχική επαγγελματική κατάρτιση, τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων.
«Άτυπη μάθηση»	Οι μαθησιακές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εκτός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου, σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, στο πλαίσιο του ελεύθερου χρόνου ή επαγγελματικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.
«Γενική Εκπαίδευση Ενηλίκων»	Περιλαμβάνει όλες τις οργανωμένες μαθησιακές δραστηριότητες που απευθύνονται σε ενηλίκους και στοχεύουν στον εμπλουτισμό γνώσεων, στην ανάπτυξη και βελτίωση ικανοτήτων και δεξιοτήτων, στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και της ιδιότητας του ενεργού πολίτη, καθώς και στην άμβλυνση των μορφωτικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Παρέχεται από φορείς της τυπικής εκπαίδευσης και από φορείς της μη τυπικής εκπαίδευσης.
«Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων»	Το πλαίσιο κατάταξης προσόντων με τη μορφή μαθησιακών αποτελεσμάτων, σύμφωνα με ένα σύνολο κριτηρίων επίτευξης επιπέδων μάθησης. Στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων τα μαθησιακά αποτελέσματα κατηγοριοποιούνται σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, χωρίς να διασπάται ο ενιαίος χαρακτήρας της μάθησης.
«Προσόν»	το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αξιολόγησης και επικύρωσης, ύστερα από διαπίστωση από τον αρμόδιο φορέα ότι ένα άτομο έχει επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες προδιαγραφές.